

Nepriklausoma LIETUVA

Independent Lithuania

Nr. 13 (207) KAINA 10 ct.

MONTREAL, 1951 m. BALANDIS - APRIL 5 d.

PRICE 10 c. XI METAI

NE KĄ DAVUSI SAVAITĖ

PRANCŪZIJOS PREZIDENTAS AMERIKOJE * RUSIJA NORI KETURIŲ DIDŽIŲ JŲ KONFERENCIJOS * ATOMINĖ BOMBOS PASLAPTIS IŠDUOTA * KULTŪRAI GINTI KONGRESAS.

Atvelykio savaitė praėjo žmonijai nedavusi jokių prisikėlimo ar pakilimo vilčių. Tarpum po švenčių vis dar nesugebama atsipagirti. Apsvaigimas, kurį gyvena pasinėję ir agresijos svajojimus sovietai, ne tik nepašalina, bet ir nerodo kokių nors blaivėjimo žymių.

Tiesa, Paryžiuje Rusijos atstovas Gromyko „padarė nuolaidų“.

Taip skelbia pasaulinė spauda. Faktiniai gi, Gromykos „nuolaidos“ po to, kai derybos dėl Keturių Didžiųjų konferencijos jau buvo atsidūrusios pa dėje be išeities, parodo, kad Rusijos imperialistai dar neno ri nutraukti paskutinių sąitų su Vakarais. Tai ne pirmas jau kartas. Kai tik Vakarai tvirčiau pradeda laikytis, sovietiniai imperialistai tuoju susiorientuoja, daro nuolaidų ir net aukoja prestižui.

Visos tos vingiuotos ir suk tos derybos parodo, kad

Sovietai būtinai nori susitikti su Vakarais ir tartis.

Tegul iš tų derybų nieko ge ro neišeis, bet visi tikės kį nors iš jų išplėsti. Viena, ką jos gali duoti, tai medžiagos propagandai, kurią visokiū būdu stengsis išnaudoti Rusija savo vidaus ir savo satelitų reikalingams.

O tie reikaliai nėra jau taip šaunūs, kaip sovietinė spauda visada, ir saulėtesnę dieną ir baisioje darganoje, visada ro do idealioje šviesoje.

Nors ir labai sunkiai, bet vis dėlto

prasiskverbia šiek tiek ži nių iš už geležinės uždango.

Tos žinios sovietams nėra palankios. Satelitiniuose kraštuose auga ir didėja nepasitiki mąs Maskva net tuose sluogsnuose, kuriuos okupantas buvo šiek tiek apmalšinęs ir prievartos paklusti jam.

Satelituose nesiseka „sovie triniai planai“, kuriems ir „ob lavomis“ didmiesčiuose nesugebama prigaudyti žmonių. Darbininkai bėga nuo sovietinio „gerai apmokamo“ darbo. Kai kur reikiama net atviras pasipriešinimas. Mat, sateliti niai kraštai atsimeina Vakarų Europos laisvės principus ir diktatūrai nesiduoda paklusti.

Net viešai jau prasitaria pav. Vengrijos oficialinė komunistų spauda, kuri atvirai skundžiasi, kad

visoje valstybėje nėra tin kamos drausmės ir susi klausymo.

Negelbsti nei „valymai“, nei teismai. Be to, satelituose aiš kiai veikia aktiva opozicija. Žinoma, ne vieša, pogrindinė, bet veikia. Yra net stiprių opozicijos grupių, kurios pavartoja jėgą prieš jėgą.

Net pačioje Rusijoje jau reikiama partizanų veikla. Ypač stipri Ukrainoje, kuri aiškiai apsisprendusi už laisvę ir savarankišką valstybinį bei tautinį gyvenimą.

Todėl ir Gromyko Paryžiuje „daro nuolaidas“.

Kai taip lėtai Paryžiuje de ramasi,

Vakarai savo ruožtu nesnaudžia ir tarp savęs tariasi.

Prancūzijos prezidento vieš deda suprasti, jog jokia dikta ir Kanadoje tūra jiems nieko

yra parodinė tų derybų pusė, bet vis dėlto patvirtina Vakarų vienybės ir solidarumo fak tą.

Kai prezidentas Auriolis JA V sako kalbas kiekvieną dieną ir vis pabrėžia būtinumą veik ti bendromis jėgomis ir vienu frontu, Prancūzijos užsienių reikalų ministeris Šumanas su JAV užsienių reikalų ministe riu Dean Achesonu

patylomis tariasi dėl rytinės Viduržemio jūrų srities saugumo.

Tai reiškia, kad jau konkre čiai į Atlanto pakto sferą įjun giams Turkija ir Graikija, ku rios jau seniai reikišė tokius pa geidavimus. Tokiu būdu Vakarų saugumo žiedas riečia mas aplink visą Europą. Dabar jau visiems darosi aišku, kad Europa yra saugumo bran duolys visoms tautoms ir vals tybėms.

Dabar jau aišku tai, kas prieš kelis metus buvo aišku iš atvirkščios pusės: Europą reikia ginti ir ji bus ginama.

Kremlius, bandydamas kaip nors nutolinti atpildo taurę nuo Maskvos, pakiojo Koreją, o kai jos nepakako — ir Kiniją. Bet visa tai pernelyg aišku, kad Vakarai ten mestų visas savo jėgas. Tiesa, gali ateiti ir toks laikas, bet

negerovių ir agresijos žid inys aiškiai visai žmoni jai.

Sprendimai gali ir greičiau priartėti, bet Vakarų pasaulis nori vien taikos ir karo ne nori, — todėl vien ginasi nuo visais pasieniais besiveržian čios agresijos. Dar idomu, kad ir ginasi nuo agresijos tikrai pusiausvyrai išbalansuoti. Ne pavartoja net turimų griežtes nių priemonių. O ši aplinkybė agresoriui sukelia dar didesnę pagundą eiti į riziką ir visur, kur tik tai galima padaryti, daryti — sąmąsčius, pervers mus, karus.

Maskvai karas pradėti dar anksti. Ji dar tam ruošiasi.

Dar bus metas ištotti iš Jung tinių Tautų Organizacijos, nu traukti visokias derybas, at šaukti atstovus, — jeigu vis kas eis „normaliu keliu“. Bet agresorius gali sugalvoti ir to kių veiksmų, kurie pareikalaus greitos operacijos. O tas yra labai galima, nes sovietinė dik tatūra negali nurimti ir negali nesireikšti savo prigimtimi — agresija. Kas pasistato sau tikslą — pavergti visas tautas ir valstybes, tas negali nebūti agresorium. Štai kodėl didieji įvykiai gali ateiti ir visai netikėtai.

Tą numatydamas, Vakarų pasaulis ruošiasi dabar atsidi jęs, nes visos iliuzijos apie tai kų sugyvenimą jau yra dingusios be pėdsakų. Ir jeigu Pa ryžiuje dar kankinamasi dėl Keturių Didžiųjų susitikimo dienotvarkės, tai tikrai todėl, kad tuo tarpu nėra kitos išeit ies.

Abi pusės ruošiasi viso mis priemonėmis.

Ir Maskva įtemptai šnipi nėja, ypač atominės energijos paslaptis. New Yorko teis me Rosenberg ir Sobel prisipa žino, kad atominės paslaptis Maskvai perdavė.

Pastebėtina, kad vis plates ni darbininkijos sluogsniai pra kyla ir jau prisijungė „NL“ bendro nage Amerikoje ir Kanadoje tūra jiems nieko

duoti, — todėl susiorientuoja ir stoja į demokratines darbininkijos gretas, nors čia ir ma to nemažų trūkumų. Bet kai mato ir galimybes tuos trūkumus šalinti, yra prasmės dėtis prie antikomunistinio sąjūdžio. Paskutiniu metu Tuniso dar bininkų suvažiavimas nutarė nutraukti su komunistinėmis profsąjungomis ryšius ir prisi dėti prie antikomunistinių profsąjungų konfederacijos Te bebėga iš Italijos komunistų partijos nariai. Ne nuostabu, kad pačiu paskutiniu metu iš kompartijos išstojo arba buvo

išskryninguoti du milijonai na rių.

Tai vis jėgų kristalizacijos faktai, kurie greit nesidaro, bet darosi aiškiai ir tiksliai. Tai demokratiniams pasauliui gavi na geresnės viltis.

— Pabėgėliai iš rytinio Ber lino turėjo mitingą ir parei ka lavo visuotinių Vokietijos rin kimų, kuriuose vokiečiai galė tų pasisakyti, ko jie nori, bet sovietai nesutinka.

— Kultūrai ginti kongres as pasmerkė Rusijos vergų stovyklas, kuriose žmonės pri versti dirbti vergų darbus.

Lietuva skendo ašarose

„NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS“ BENDRADARBIO ORO PASTU IŠ BERLYNO

Lietuva „Amerikos Balsą“ girdi

Nors, prabilus iš laisvojo pa saulio lietuviškam žodžiui, Lietuvos okupantas įjungia pragariškas sirenas, betgi, kiek Berlyne jaučiama, visiškai klausmą užgniaužti neįmano ma. Lygiai nepavyks jam už pinti geležinės uždangos visas spragas, pro kurias prasiveržia okupanto siautėjimo atgar siai.

Deportavimai

„Die Neue Zeitung“ Berly no laidoje, kovo 23 d., „Pradėjo deportavimais“ straipsny ap rašė Baltijos tautų tragiško likimo kančias, kurios prasidė jo įžengus okupantui į Pabaltijį. Antrą kartą Pabaltį oku pavus, Kremlius žinojo krašto gyventojų tikrąsias nuotaikas, ir jis pasalom nuodugnina ruošėsi masiniams trėmimams. 1949 m. kovo 23 — 28 dienomis Pabaltijo kraštuose pasi pylė visa policija ir kariuome nė (Latvijos 3 šarvuotųjų divi zijos), MVD vadovaujant, po namus, laukus ir sodybas. Vi sas kraštas skendėjo tremia mųjų ir pasilekiančiųjų ašaro se. Tai judžiausios pokario da tos Pabaltį.

Sako pabėgęs estas.

Klustelėkim iš Talino pabė gusio esto žodžių: „Dienos me tu paruoštos visos susisiekimo priemonės, o „akcija“ prasidė jo vakare. Talino miesto rajonuose policija ir kariuomenė laužėsi į namus ir suiminėjo buvusius estų armijos karius, tarnavusius policijoje, gimines stambesnius ūkininkus ir su už sieny esančiais susirašinėjan čius. Kiekvienam leido ketvir tį valandos pasirošiti. Imti leido 30 svarų. Vien netoli šv. Olofa bažnyčios sunkvežimiu se sugrūsti raudojų per 2600 vyrų, moterų ir vaikų. Trauki niai turėjo naktį išvykti, bet dar antrą dieną ir rytus riedėjo nesuskaitoma eilė lentomis už kaltais langais prekinį vagonų. Tik pro Vaokula stotį to mis dienomis pravažiavo 12 traukinių su maždaug 16.000 tremiamųjų.

Vajus „N. L.“ būstinei

„N. Lietuvos“ redakcija ir spaustuvė neteko turėtų patalpų. Kad darba galima būtų plėsti, KLCT ir Spaudos bendrovė „Nepriklausoma Lietuva“ statybos reikalus paskelbė 5.000 dolerių vajų. Džiugu, kad eilė tautiečių jau atsiliepė ir jau prisijungė „NL“ bendro nage Amerikoje ir Kanadoje tūra jiems nieko

Lietuvius kaimenėmis trėmė.

„Akcija“ „nepatikimus“ darbininkus suiminėjo darbo vietėse. Jei jieškomas paspru ko, griebė jo artimuosius. Lie tuvos kaimiečių deportavimą atliko be sąrašų. Vilniaus, antai, „oblosty“, kaimuose vy ko tikros žmonių medžioklės, pilna žodžio prasme. Ten žmo nes varė, kaip pagavo, pėsčiom į stotis. Išstis kaimai liko be gyventojų. Kas spėjo, pasislė pė miškuose. Dar prieš metus Pabaltijo miškuose tarp regu liarios rusų kariuomenės ir par tizanų vyko kovos.

Šiandien Pabaltį vyksta miškų kirtimai, be kitko, turi tikslą — išnaikinti partizanų. Paskutiniu metu miškų kirti mui varomos moterų kolonos.

Už ką apdovanojo judošiūs

„Pravda“ pernai paskelbė „už vienos ypatingos valstybi nės akcijos sėkmingą pravedi mą“ asmenų sąrašą. Jie, be veik visi Pabaltijo kraštų aukš ti policijos pareigūnai ir enka vedės vadai, apdovanoti rau donos vėliavos ordenu. Tarp kitų 75 pavarčių raudame ge neralmajorą J. Bartašiūną, ge neralmajorą A. Eglitį ir enka vedės vadą Estijoje, generalma jorą Boris Kummą. Užima mos vietos aiškiai išduoda, kad „ypatingoji akcija“ yra trėmi mai įvykdyti 1949 m. kovo pa baigoj.

Paskučiausiai iš rusų nelais vės grįžusių žiniomis, lietu viai, latviai ir estai išblaškyti Turos, Pečioros ir Vičegdos paupiuose, centr. Sibire, prie Led. jūros. Tik retam tremti niui leidžiama užmegzti žinias su likusiais tėvynėj. Visos ži nios aiškiai kalba, kad didžiau sio skurdo kamuojami dirba Rusijos ir rusų Azijos kolcho zuose.

Kolchozai stambinami, o derlius smunka

Pabaltijo ūkininkas šimtme čiais paveldėjimo keliu įgytam ūkiui kruopščiu darbu suteikė kultūringą, europietišką veidą. Šiandien tų ūkių vietoj atsir a do dideli kolchozai. Javų der lius nuo prieškarinio toli atsi likęs. Kolchozams vadovauja

lams, pirkimus. Štai ir jų są rašo tęsinys: 191. Pp.- Šulmistrų šeima, Ville Lasalle 20,—

Ačiū tautiečiams už atsilie piną ir malonai prašome atsi liepti ir visus malonius „NL“ skaitytojais.

Sp. b-vė „NL“ ir KLCT.

POLITINIS VEIDRODIS

pagal naujausį NEWSWEEK periskopą — Rašo Br. Aušrotas

Atnaujins prekybą su Hong Kongu?

Nors tai gana jaustus rei kalas, tačiau JAV užs. reikalų ministerija galinti pasiūlyti pa lengvinti uždraustuosius pre kybos santykius su Hong Kon gu. Tik tokios prekės, kurios neturi nieko bendro su krašto gynyba, būtų leistos išvežti su sąlyga, kad jos nebūtų siunčia mos į komunistinę Kiniją. Šis žingsnis būtų žengtas tik dėl britų nuolatinių protestų, kad embargo smaigianti Hong

Kongo karališkąją koloniją vi sai nepaliesdama raudonųjų kiniečių.

Katalikai prieš Peroną.

Argentinos Katalikų Bažny čios nemalonėn vis labiau pa tenka Juan ir Ieva Peronai. Ypač dvasinė kija nepatenkinta Ievos kėslu, kad tik ji viena tvarkytų šalpos reikalus... Ne nustebkite, jeigu Peronas užgniauš ir „La Nacion“ didžia sią vadovaujantį Buenos Aires laikraštį, lygiai, kaip sutrypė „La Prensa“. „La Nacion“ anksčiau buvo ne taip kritiška Perono režimo atžvilgiu, ta čiau kai neliko „La Prensa“, tai ši darba turėjo perimti „La Nacion“.

Kryptys užsieniuose

Savaitinių apžvalgų filmui, vaizduoją Korejos išlaisvini mą ir totališką Korejos miestų sunaikinimą, palieka labai nei giamą įspūdį Olandijoje, Bel gijoje ir Prancūzijoje. Euro piečiai tame žiūri savo ateitį, jeigu rusai juos staiga okupuo tų, o vėliau jie būtų „laisvina mi“.

Reikia laukti, kad netrukus vokiečių rytinės zonos komu nistai paskelbs apie „liaudies policijos“ jėgų sumažinimą. Yra visai teisinga, kad šios jė gos apie 10.000 vyrų per praėjusius 6 mėnesius buvo atleista, bet tik kaip pasėka „ne patikimo“ elemento valymo.

Ar galėtų konservatoriai valdyti?

Itakindieji britų konserva torių partijos nariai prisibijo, kad nors jie, vadovaujant Chur chilliui ir laimėti sekančius rinkimus, tačiau su „senu žmo gumi“ jie sunkiai galėtų val dyti, jeigu Churchillis norėtų būti min. pirmininku. Jie ma no, kad darbiečių neapykanta Churchilliui yra tokia stipri, kad darbiečiai su juo nebendra darbiautų, stengdamiesi viską griauti... Anthony Eden po sūnaus mirties ir šeimininkų bėdų (jo žmona pabėgusi gyvena New Yorke) jau tiek atsigavo, kad jo balsas vėl ima vyrauti Konservatorių viršū nės.

Nematomo karo kryptys.

Nors Turkija ir Graikija yra gana toli nuo Atlanto, tačiau turi tikrą progą greit patekti į Atlanto Pakto organizaciją. išskiriant Ameriką po jos seka Turkija su didžiausia ir ge riamaisi apmokyta žemyno ar mija, tuo tarpu kai graikai yra labai kietai ir atsparūs bei iš mąnkštinti kovotojai. Šio pija greit taps pirmąja Afrikos valstybe, kuri išsiųs savo 1.000 vyrų dalį į Korejos frontą.

Artėja Vokietijos apginklavimas

Vašingtonas jaučiasi drašiau, po to, kai Šumano planas padarė žymią pažangą, vedant pasitarimus su Bonn vyriausy be. Tikimasi, kad Vokietijos parlamentas priims šią vasarą atitinkamus įstatymus ir apsi ginklavimas jau šiais metais ga lės žengti spartų žingsnį. Ne atrodo, kad ir Keturių Didžiųjų numatomieji pasitarimai ga lėtų pakeisti šį Vakarų spren dimą.

Geriau anksčiau, negu vėliau.

Kai kurie JAV Demokratų partijos vadovai ir senatoriai nori jau dabar išaiškinti visus nusikaltimus, kuriuose būtų įjelti jų partiniai kolegos. Jie mano, kad dabar yra geriau iš plauti baltinius prieš 1952 me tų artėjančius rinkimus.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

INDEPENDENT LITHUANIA

Redaktorius Jonas Kardelis

Redaguojama bendradarbiaujant Redakcinei Kolegijai.
7722 George Str., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada

Prenumerata metams: Yearly Subscription Rates
 Kanadaje \$ 4.00 Canada \$ 4.00
 Užsieny 4.50 Other Contries 4.50
 Australijoje 5.00 Australia 5.00
 Teksto eilutė 15 ct. Paiešojimų kaina 1.00
 Adresų pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)
 Ilgalaikiai skelbimai, pagal susitarmą, gauna nuilaidų.

Atkreipkite dėmesį!

Klaidingai buvo laikio manoma, kad mokslas nereikia lingas Amerikos arba Kanados kraštuose, nes čia „paprastas darbininkas daugiau uždirba už mokytoją“.

Tai yra didelė klaida, kurią darė „kaikuriai tautiečiai“ anksčiau ir kurią, nors ir iš kito aspekto priedami, kartoją tautiečiai ir dabar.

Visų pirma yra visiškai netiesa, kad mokslas darbo žmogui nesuteikia jokių pirmenybių. Tai yra labai didelė klaida. Yra tikras faktas, kad kai kuriuos darbus darbininkas dirbdamas vien praktiškai, gali išsibulinti dirbti ir pasiekti tūlo aukštesnio lygio ir gauti geresnį atlyginimą. Tačiau tai pasiseka nedaugeliui ir, be to, toks darbininkas vis dėlto aukštai nepakils. Jokių būdu negalės pakilti taip aukštai, kaip gali pakilti specialius mokslus baigęs žmogus.

Ir tai liečia visas specialybes ir visas darbo sritis, neišskiriant nei amatų. Bet yra to kios darbų sritis, į kurias be specialaus išsimokslinimo niekas nei per jokiais protekcijomis, nei per klaidą nepateks. Todėl, kas kalba, jog be mokslo, be specialaus lavinimosi, kurį duoda įvairios mokyklos, kursai ir tt., kad darbininkas gali gauti geresnes sąlygas, negu baigęs mokslus, daro didelę klaidą.

Kanadoje, kaip ir kituose kraštuose, mokslus baigę žmonės yra visai kitaip vertinami ir dažniausiai jie gauna kitokių atlyginimų ir visai kitą padėtį darbo branžose. Turbūt nedaug reikia aiškinti, kaip dirba, uždirba ir gyvena Kanadoje gydytojai, inžinieriai ir kaip gyvena ir dirba eiliniai darbininkai.

Ypač tai yra svarbu jaunimui. Jaunimas čia turi dar laibai daug sąlygų sukurti sau geresnį, patogesnį gyvenimą, — tiktai tegul kiek nors pasispaužia ir nepatingi mokyti. Kanadoje ir fabrike dirbant galima, kas tikrai nori, mokyti.

Daugelis įmonių tokiems net lengvatų suteikia. O čia yra mokyklų ir visokių specialybių kursų, kuriuos galima laukti laisvu nuo darbo fabrike laiku. Reikia tuo pasinaudoti.

Ketvirtame šio laikraščio numerio puslapyje yra įdėtas P. Adamonio kreipinys „Tau, mie laisvą jaunime“, į kurį reikia atkreipti visų skaitytojų, o ypač jaunimo, dėmesys. P. Adamonis pats savo patirtimi įsitikinęs, kas ir kaip galima padaryti savo ateitį. Jis dirba geležies fabrike ir drauge lanko vaikinų technikos mokyklos kursus. Ir štai, per metus jis gauna specialybės pažymėjimą. Fabrikas jam jau duoda parinktą darbą. Jo darbo sąlygos tampa žymiai geresnės. Jis jau sudarė galimybes avansuoti. Tiktai per vieną darbo metus jis tapo savo srities specialistas!

Mielasis jaunimas, kuris galvoja grįžti į Lietuvą ir tas, kuris čia gimęs ir pasilieka, — neabejotinai susidarys sau nepalyginamai geresnes darbo sąlygas, jeigu lankys kokius kursus, kokią mokyklą, kurioje galės įsigyti bet kokią specialybę. Ir tam tikslui nereikia kažin kokio net pasiaukojimo, kokio nepaprasto atsidėjimo. Tam tikslui reikia paaukoti tikrai vieną — dvejų metų laisvalaikį, kurie dažnai praeina ne tikrai be jokios naudos, bet kartais net žalingai pačiam jaunuoliui — jaunuolei.

Visą didelį ir rimtą dėmesį mielojo jaunimo reikia atkreipti į ateitį, kuri be mokslo gali būti ir tamsi ir juoda, — todėl visu nuoširdumu, ypač jaunimui reikia patarti neleisti veltui brangaus laiko, kurio jau niekuomet nesugrąžins, bet visus atsidėjimu ruošti — ir sau, ir savo tautai, ir savo Tėvynei. Ne veltui gi didysis mūsų tautos aktyvintojas dr. Vincas Kudirka rašė:

„Kol jaunas, o broli, sėk pasėlio grūdą ir dirvos neaploiski“, nes vėliau „nei sėsi, nei pjausi“...
J. Kardelis.

SPAUDOS APŽVALGA

IR SU GEOGRAFU VILIAMU NEGALIMA SUTIKTI.

Pernai Kr. dem. veikėjas miškininkas p. Kuprionis pasakė, kad lietuviams apie Mažąją Lietuvą nei svajoti nereikia. Dabar „Drauge“ pasisako kitas Kr. dem. veikėjas — geografas dr. Vl. Vilimas straipsnyje „Lietuvos žemių klausimas“. Dr. Vilimas rašo:

„Šiais laikais, o ir iš viso nepriklausomybės periode niekas nesiekė ir nesiekia istorinės Lietuvos atstatymo, ar didžiosios Lietuvos kunigaikštijos atkūrimo. Atseit lietuvių imperialistiniai norai yra visai užgesę...“

Tai gi ne pagal imperialistinius siekimus, bet pagal tai, kiek kieno norima lietuvių tautos žemių įjungti į Lietuvos valstybės teritoriją, lietuvių reikalavimus būtų galima suskirstyti į minimalistinius ir maksimalistinius.

Kalbant apie juos tektų dar skirstyti, jei taip galima, į nepateisinamus minimalistus ir pateisinamus minimalistus.

Apie „maksimalistinius“ reikalavimus p. Vilimas visiškai nieko nerašo. Dr. Vilimas daugiau pasisako apie „nepateisinamus minimalistus“, kuriais jis laiko tuos, kurie atsisako Vilniaus ir Klaipėdos.

Jis, matyt, pritaria „pateisina miems minimalistams“, nes tiktai patvirtina jų pozicijas: „Atsisakymas nuo Klaipėdos ar Vilniaus būtų lygus atsisakymui nuo 1913 metų Kauno, Ukmergės, Panevėžio, atsisakymui nuo pačios Lietuvos širdies...“

...lietuviams nedera būti nedovanotini kukiems, ypač dėl tų sričių, kurios taip neseniai yra apneštos svetimomis dulkėmis. Jų išsižadėjimas, būtų išsižadėjimas savo brolių ir jų per šimtmečius iškenėtų svetimųjų jungo kančių...“

Tai gi, dr. Vilimas už Vilnių ir Klaipėdą, dėl kurių niekas, atvirai sakant, išskyrus vokiečius ir lenkus, jokio klausimo nekeltų. Šių miestų priklausymas Lietuvai yra visiškai aiškus ir Churchilliui, ir Attlee, ir Trumanui, ir Filipinų prezidentui. Dr. Vl. Vilimas tokius lietuvių reikalavimus kažkodėl įrašo į „pateisinamų“ reikalavimų kategoriją...“

„domiausia, kad tuos savo „reikalavimus“ dr. Vilimas bando pateisinti ir pagrįsti net 1918 metų vasario 16 dienos aktu: „Tačiau nežiūrint į tai, kad

Istorinių įvykių prisiminimai.

RUSIJA ŠEIMININKAUJA PAVERGTOJE LIETUVOJE

„AMERIKOS BALSAS“ IR DABARTINĖ LIETUVA * KOLCHOZŲ SISTEMOS ŠAKNYS * VISI PRIEVAR TAUJAMI * RUSIJOS KOLCHOZININKŲ ANTPLŪDIS

Labai mums malonu, kad „Amerikos Balsas“ galų gale prakalbėjo lietuviškai. Tas faktas, kad prakalbėjo pirmą dieną, 1951 m. vasario 16 dieną, nepaprastai susirūpino okupuotosios Lietuvos radijas, įrodo, kad Lietuvai šis svarbus faktas jau iš anksto buvo žinomas. Tai yra, žinomas Lietuvos žmonėms. Nes jeigu Lietuvos žmonės nebūtų žinoję, jog pasakyta datą Amerikos Balsas prabilis lietuviškai, tai okupantai nebūtų patys informavę krašto gyventojų apie šitą reikšmingą įvykį ir nebūtų organizavę protestų.

Okupantų susirūpinimas lietuviškuoju Amerikos Balsu įrodo, kad Lietuva šį faktą žinojo iš anksto.

Tai gi, neabejotina, kad Amerikos Balsas ir dabar Lietuvą pasiekia. Bet šito fakto netenka perdėti. Iš pirmosios okupacijos mes žinome, kad Rusijos valdžia Lietuvoje tada dar nebuvo spėjusi iš visų lietuvių atimti toli siekiančių radijo aparatų. Žmonės dar nebuvo spėti apstatyti slaptais šnipais, kurie sektų kiekvieno gyventojų veiksmus. Lietuviai laikėsi, palyginti, labai solida irai ir okupantą vertino kaip tikrą okupantą, svetimą ir priešą. Todėl okupantui teko griebtis trėmimų lietuvių ir tolimas Rusijos sritis, o į Lietuvą vis daugiau atvežti okupaciniam režimui patikimų rusų. Ir vis dėlto tautos sąmoningumas turėjo savo svorį ir autoritetą, su kuriuo teko skaitytis ir okupantui, tiktai palaipsniui siekusiam viską apvaldyti ir paimti į griežtą kontrolę.

Antrosios okupacijos sąlygos yra žymiai kitokios, žymiai sunkesnės ir nepalankesnės.

Viena iš priemonių apvaldyti krašto žmonių kontrolę, tai yra kolchozai. Iš vienkienų žmonių suvartyti ir dvarus, ir bendrus pastatus. Čia jau kiekvienas kiekvieną matyti ir girdi. Šiomis sąlygomis jau nepasileps ir nepaklausys slaptai radijo, kuris iš užsienio klausyti yra uždraustas. Be to, koncentruojant ūkininkus į kolchozus, iš jų atimti individualūs aparatai, o jų vietoje įrengtas bendras radijo garso kalbis, kuris ir žinias duoda ir koncertus perduoda tiktai iš sovietinių radijo stočių. Tai gi, kolchozai visų pirma yra ne ekonominis, bet politinis įrankis — komunistų partijai paimti visus kaimo žmones į absoliutinę kontrolę. Kolchoze yra valdžios komisaras ir partijos politbiūras, kurie visų pirma seka žmones politiniu atžvilgiu. Kolchozininkas turi visų šimtą procentų būti patikimas valdžiai ir partijai, kurios sudaro absoliutišką vienybę. Čia jau neišsisuksi, jeigu tavo fizionomija nerodo visų šimto procentų džiaugsmo.

lietuvių tauta reiškia savo pretenzijas tik į lietuvių tautos apimtas žemes ir nori jas apjungti į Lietuvos valstybę, su siduriama su visa eile sunkumų. Tai atsitinka todėl, kad lietuvių tautos žemės apėmė ir apima daug didesnius plotus, negu ir tautiniu pagrindu 1918 m. vasario 16 d. akto atkurta Lietuvos valstybė.

Betgi 1918 metų vasario 16 dienos aktas apie Lietuvos valstybės ribas absoliutiškai nieko nekalba, išskyrus tą vietą p. Viliamo minimą Vilnių, kaip Lietuvos sostinę. Kadangi tiktai tiek vasario 16 d. akte tepasakoma apie Lietuvos teritorijas, tai p. Viliamo tikimybą savo „pateisinamų“ reikalavimų tenka laikyti klaidinimu.

Lietuvos Tarybos nutylių karų vadai turėtų pasakyti: „Tai yra spąstai“. Ir bū galima pateisinti kaip anomos tuo negalime tikėti. Paimto sąlygų neišvengiamumą, žiūrėkite tik į Suomiją arba bet kaip pateisinti p. Kuprio-Lietuvą su kitais kraštais, kuriuo atsisakymą nuo amžinųjų ir taip pat tokius faktus pasirašė. Ir kas iš to išejo?

mo ir nuolankiausios režimui pagarbos.

Todėl dabar klausytis Amerikos Balso Lietuvoje yra nepaprastai sunku ir rizikinga. Atviriau galės klausytis tik susitarę ir įtakingi kompartijos žmonės.

Bet ir jų žinios pasieks liaudį, nors ir ne taip greit, kaip normaliai. Be to, per dar nespėjus okupuoti visu šimtu procentų kraštus, kaimynines sritis ir tt.

Pirmosios okupacijos metu Lietuvos žmonių prievartavimas buvo daromas išibėgėjančiu greičiu. Ypač tai reikšėsi spaudos srityje. Iš pirmųjų okupacijos dienų, apie dvi savaites ėjo dar beveik visi Lietuvos nepriklausomybės laikų laikraščiai. Po to vienus jų uždarė, kitų pakeitė redaktoriais ir redaktorių kadrus ir tiktai po mėnesio visai uždarė, o anksčiau ėjusius ir paliktus toliau eiti pakeitė vardus. Pav., „Lietuvos Aidas“ buvo pakeistas į „Tarybų Lietuvą“.

Lietuvių komunistų spauda labai mėgsta linksniuoti „sme toninius laikus“, bet, sakysime, tai ką spaudai buvo sugalvojęs „Visuomeninio Darbo Vadybos“ šefas Pranas Dailidė (ir dabar daug rašas Amerikoje), nebuvo nei šešelio to, ką jai „davė“ komunistiniai Rusijos okupantai.

Sovietinis Lietuvos okupantas leido tiktai valdinius laikraščius ir jų redaktoriais statė tiktai labai patikimus komunistus.

Anksčiau veikusi cenzūra, kuriai buvo skirti valdininkai, eiliniai žmonės, dabar buvo perimta pačios komunistų partijos viršūnės — politbiuro. Laikraščius pradėjo cenzuruoti (taip yra ir dabar) komunistų partijos sekretoriatas, aukščiausias partijos centras, kuris diktuoja viską ir valdžiai. Preikšas, Sniečkus ir Meskupas ir kiti kompartijos centro sekretoriai dažnai patys rašo straipsnius.

Kiek kompartijos centras turi galios, rodo šis faktas: Kai norima, kad tam tikras potvaris, dekretas turėtų ypatingą autoritetą, jį pasirašo ne tiktai sovietinis prezidentas ir premjeras, bet ir VKPb partijos sekretoriatas. Tai gi, tas sekretoriatas, už kurį krašte nėra viršesnio organo, išskyrus pačius Maskvos atstovus, kurie, taip pat per partijos centrą, viską diktuoja okupuotųjų kraštų tarnautojams, tas sekretoriatas turi ir aukščiausią spaudos cenzūros vadovavimą ir pats diktuoja sovietiniams laikraščiams. Nė vienas svarbesnis bet kurio laikraščio straipsnis be jų žinios negali būti įdėtas.

Dienraščių redaktoriai kasdien turi paskirtas valandas.

PAVYZDYS, KAIP SOVIETAI APGAUDINĖJA.

Alexander Clifford įtakingame britų laikrašty „Daily Mail“ vasario 19 d. laidojo įrodinimą, jog grįžę iš Maskvos su specialia misija komunistų siūlyti Italijai su Prancūzija neutralumą ir nepuolimo paktus, įrodinėdami, kad jei amerikiečiai nori karo su sovietais, tegu kaunasi, bet Europą lai palieka ramybėje. Sovietai, laikraščio nuomone, moka propagandą vartyti, griebdamiesi taikos, socialinių reformų arba net viso krašto vienybės, kaip kad Vokietijoje, šūkiu: „kas gi tokių dalykų nenori“? Prieš tokią propagandą, bet koks atsisakymas darosi labai nepopuliarus. Tačiau laikraštis išpėja visuomenę: Va, bar tikrai rimta A-a šauksmą savo laikraštyje nukišo į pakutinę vietą... Tai gi, Bimba žino, ko reikalauja Stalinas.

Bimba prieš mirties bausmę ne pasisakys, nes jis išsijuos garbina didžiausio visoje žemėje

das, kuriomis turi nuvykti į politbiūrą ir ten gauti su tikimą išleisti laikraščio numerį.

Tiktai ne vadovaujant politika laikraščiai leidžiami vietinės partijos, bet už tai jie nieko svarbesnio ir negali parašyti. Jie tenkinasi pačiomis eilinėmis, banaliausiomis žiniomis ir perspausdinimu iš „sostinių“ spaudos straipsnių, žinių ir tt.

Tai gi, klaiki spaudos būseną užviešpatavo įsigalint Lietuvos okupacijai.

Kas žino, kokių bausių spaudimu būtų Rusija užgulusi Lietuvą, jeigu ji pati buvusi visiškai tikra, kad ji amžinai joje laikysis, ir kad ji nebūtų turėjusi labai svarbių reikalų kituose užsieniuose.

Kažin ir dabar kokių ji metodu imtųsi, jeigu jai nereikėtų skaitytis su vietos nuotaikomis ir su tarptautine opinija. Klaidingai būtų manoma, kad dabartinis Lietuvos okupantas absoliutiškai su nieku nesiskaito. Štai, va, kad ir toks reikšmingas faktas:

Pagarsėjęs jau Maskvos „centravikas“ Pospelovas ra-

do reikalinga pulti Ameriką už tai, kad ji dabartinę Rusiją vertinanti ne kaip savarankišką valstybę, bet kaip carinės Rusijos ypdingę, kurią pasiryžusi padalyti ir sunaikinti...

Ką tai reiškia? — O tai reiškia, kad

Sovietams baisiai nepatinka, kad Amerika nenori pripažinti Rusijos dabartinės ribose, kuriose Maskva savo valstybę skaito kaip vieneta,

kuriame nenori pripažinti bet kokių atskirų, mūsų vad. okupuotų, valstybių ar sričių. Maskvai ir komunistams dabartinė Rusija, kaip ir buvo carui, yra nedaloma — jėdinaja nedielimaja...

Labai galimas dalykas, kad Maskva jau seniai būtų panaikinusi ir Lietuvos vardą, kaip tai padarė Vokietijos kaizeris, (o ta kryptimi Hitleris dar toliau nuėjo), panaikines Mažosios Lietuvos vardą.

Maskva, nors jos imperializmas neturi ribų, bet vis dėlto truputį manevruoja, bando ne parodyti visų savo ragų ir nagų baisumo.

B. d.

JUOKDARIAI...

Ką jie garbina.

„Vilnis“ džiaugiasi, kad Montevideo „sostinės pažangieji“ (kiek tik komunistai turi vardų!) lietuviai buvo suorganizavę viešą atsisveikinimą su TSRS konsulu P. F. Kotiku, kuris... grįžo į Maskvą. Tie „pažangieji“ buvę J. Leka vičius, A. Vaivūška ir A. Valionienė.

Anot patarlės: „Nėra pirkios be dūmų“ ir nėra tautos be išdavikų.

Koks Mizara herojus.

Apie muštynes komunistų svetainėje Mizara rašo: „Šarkūnai ir aš tūlą laiką stovėjome ir pro langą stebėjome, kaip ten darosi...“

Taip Mizara „gelbėjo“ savo draugus, užpultus mušėkų...

Savasis savųjų nepažino...

Bimba džiaugiasi „progresyviųjų“ revoliucijos žygiu; girdi, visiems patiko... opera „Traviata“.

Jau šimtai metų, kai visas kultūringasis pasaulis gerisi didžiųjų kompozitorių operine kūryba. Amerikos gi „Progresyvieji“ tiktai dabar pamatė... „Progresyvieji“ padarė tikrai įdomų atradimą — atkasė katakombas...

Urugvajaus progresyvieji ir gi didelių pasitenkinimų išlaidavo Rusijos caro Josifo Vissarionovičiaus Stalino atstovą Kotiką. Jie pamatė, kur yra „šviesa“. Tuo tarpu Bimba siūlo operas: „Carmen“, „Selilijos Kirpėja“, „Pajacus“, „Faustą“, „Aidą“. O kur draugų operos: Šostakovičiaus „Le di Makbet Mcensko apskrities“? Kur Dzieržinskio „Ramusis Donas“? Tai gi, anot rusų patarlės, — „Savi savųjų nepažino“...

Kaikada Bimba žino, ką daras...

„Progresyviųjų“ tarpe pasitaiko ir teisingai galvojančių ir gerai jautiančių žmonių. Jie, pasidavę propagandai, ją ir tiki, nors komunistų propagandą su teisybe nieko bendra neturi. Taip atsitiko su tulu A-a, kuris nuoširdžiai pasisako apie negeroves, kurios kartais Amerikos žmones priveda prie nusikaltimų. Tikrai apgailėtinas reiškinys, kurio elektrinė kėdė nepataisys.

Bet Bimba, kuris tiktai prieš kelis „Laisvės“ numerius reikalavo mirties bausmės kitiems žmonėms (atsižvelgdamas į Stalino įsakymus), dabar tikrai rimta A-a šauksmą savo laikraštyje nukišo į pakutinę vietą... Tai gi, Bimba žino, ko reikalauja Stalinas. Bimba prieš mirties bausmę ne pasisakys, nes jis išsijuos garbina didžiausio visoje žemėje

galvažudį. To tartum nemato tiktai „progresyvieji“...

Mirtimi apmėgiamoji propaganda.

Kinija nuolat pusbadžiauja. Kai kurios provincijos ištisai badauja. Badaujančiai Kinijai Amerika pernai siuntė maistą.

Dabar „Laisvė“ pasididžiavo dama skelbia, kad Kinijos komunistai Indijai pasiuntė, gintis nuo bado, kelias saujas ryžių.

Tai gi, savi žmonės badauja ir badu miršta, bet Kinijos komunistai negelbsti savo žmonių, o siunčia paskutinius ryžius Indijai, kad užsitikrintų indų palankumą... Kaip matome, savo žmonių mirtimi Kinijos komunistai nori laimėti indų palankumą...

Su fanatikais visada sunku susikalbėti.

„Laisvėje“ Bimba rašo: „Šiandien žmonėms susikalbėti ir vieniems kitus suprasti pasidarė labai sunku. Visos senosios vertybės ir prasmės nieko nebereikšia, arba reikšia priešingus dalykus“.

Labai griežtai ir autoritetingai pareiškta, kaip pridera tikram „progresyviųjų“ vadui, nors ištikrųjų taip ir nėra. Yra jau patirta: kas mažiau išmano, tas griežčiau tvirtina. Jeigu Bimba tiktai geriau galvotų, tai ir savu protu suprastų, kad jis pasakė absurda, jog visos senosios vertybės nieko nebereikšia. O kad susikalbėti su kuo dabar, tai nelengviau buvo ir praeity susikalbėti su fanatikais. Jeigu Bimba pradėtų rimčiau ir blaiviau galvoti, tai jis tokių nesąmonių nekaltėtų ir tada ir susikalbėti nebūtų sunku.

Apie streiką.

„Liaudies Balsas“ rašo, kad „Teisės streikuoti — nėra galutinis darbininkų siekis“.

Visų pirma, streikas iš viso nėra ir niekad nebuvo ne tiktai galutinis, bet ir iš viso darbininkų siekis. Nes streikas buvo ir yra priemonė kovoti su darbdaviais, kad šie jų neišnaudotų. Visada ir visur taip darbininkai galvojo ir taip į streikus žiūrėjo.

Dabar „LB“ jau aiškina „progresyviems“, lyg streikas būtų buvęs kada nors darbininkų tikslas. Tai yra sąmoningas klaidinimas.

Bet, kai kalbama apie streiką, jam pripažįstama savo galia, didelė darbininko priemonė gintis nuo išnaudojimo. Deja, Rusijoje streikai uždrausti. Kas sumano streiką — tuojau kariaamas ir šaudomas arba vergų darbo stovyklose nukankinamas. Klausimas, kodėl šito „progresyvieji“ nemato? Mandrappkis.

ŽEMYNAS BE ŽMONIŲ

A. KRAUSAS

Per 8000 mūsų tautiečių yra emigravusių Australiją. Ji, būdama nuosaliausias žemynas, mažiau tėra pažįstamas. Todėl patieksiu straipsnių supažindinti skaitytojus su šiuo gana keistu kraštu bei įsikūrimo galimybėmis.

Visur tylu, visur tuščia...

Kai pirmą kartą Melbourne paliečiau Australijos žemę savo kojomis po 28 dienų kelionės, nenustebino miesto centras savo aukštais namais bei judriu didmiesčio judėjimu. Pasijunti čia, kaip ir Europos didmiestyje. Tik užtenka kiek pasukti iš miesto centro, tuoj patenki į kitą aplinką. Vaizdas visai skirtingas!

Melbourn miesto centrą su pa 100 priemiesčių su savo margais, australiško stiliaus nameliais. Mažesnieji priemiesčiai daugiau primena bažnytkaimį. Tik gera, kad galima iš jų gerai ir greitai susisiekti su centru autobusais, tramvajais ir traukiniais. Bet užtenka vos 20 mylių pavažiuoti iš miesto srities, tuoj patenki į neapgyventą kraštą. Tavo žvilgsnis įeško sodybų tolimuose mišku, ganyklų ir stepių plotuose. Valandomis vyksti traukiniu ir nematai žmogaus. Vaiduokliški šmėkšos nudžiuvusių eukaliptų stobriai tuščiuose plotuose. Taip, Australija mažai apgyventas žemynas.

Didumu Australija prilygsta vakarų, vidurio ir rytų Europai drauge paėmus. Optimistai sako, kad šis žemynas galėtų išlaikyti 100 milijonų gyventojų. Bet mokslininkai, apskaičiavę maitinimosi ir kitas krašto sąlygas, prieina išvadą, kad Australija gali išmaitinti tik 20 milijonų žmonių. Šiuo tarpu Australija beturi tik 8 milijonus gyventojų.

Prasidėjus kolonizacijai, žemynė yra buvę apie 300.000 čiaabuvių, kurie savo išvaizda panašūs į Indijos gyventojus. Su jais buvo blogai elgiamasi, ir jie ėmė greitai nykti. Šiandien čiaabuvių priskaitoma apie 50.000, kurie gyvena šiaurės Australijos ir šiaurinio Quinslando rezervatuose. Jų kultūra žema ir primityvi, neperaugus akmenų amžiaus. Dalis jų jau prijaukinta ir dirba baltų gyventojų namų apyvokoj, bet didesnė dalis dar tebegyvena giminėmis pagal senovinius savo papročius. Australijos absoliutinę gyventojų daugumą sudaro britų kilmės žmonės.

Miestuose gyvena 50,72 proc., provincijos miesteliuose 17,98 proc., kaimuose 31,30 proc. Iš šių skaičių matome, kad beveik visi gyventojai susipietę miestuose ir miesteliuose.

Darbo rinka ir pasaulio politika.

Užtenka pavartyti melbournišką laikraštį „The Argus“ ar sydneyjišką „Sydney Morning Herald“, kurio skelbimo skyriai yra dvigubai didesni už patį laikraščio tekstą. Atmetus pirkimo, ir pardavimo bei kitus civilinius skelbimus, palieka dar 8 arba 9 puslapiai darbo pasiūlų skelbimų. Kiekviena skiltis turi po 30 iki 50 darbo pasiūlų. Skaičiuojant 9 skiltis puslapy, gauname kasdien nuo 3000 iki 4000 darbo pasiūlų. Iš tikrųjų šie skaičiai yra didesni, nes daugelis išvengia registracijos. Vidutiniškai visame žemyne kasdien 100.000 darbo pasiūlų užregistruojama.

Tie patys laikraščiai paskutiniuoju laiku daug rašo apie būklę Korejoje ir kitus įvykius pasaulyje, kurie ypač tiesiogiai liečia Australijos reikalus. Jaučiama pranešimų komentuose vis didesnį susirūpinimą, kurį išsukia įvykiai pietų Azijoje. Vėl sukyla prišiminimai iš dramatiškų dienų japonų žaibinio karo, kurie lyg buvo jau pamiršti. Užtenka tik pažvelgti į žemėlapi, kad pamatytume, ką reiškia Australijai, jei Malajai su Singapuru, Formoza bei kiti strateginiai Pietų Azijos punktai patektų komunistams. Vėl būtų sulaužytas britų commonwealtho saugumo žiedas Azijoje ir vėl Australijos žemynas liktų atkirstas Ramiajame Vandeninyje bei invazijos pavojus priartintų prie pat vartų. Todėl jausdama tą pavojų, Australijos vyriausybė stiprina saugumą, siunčia savo dalinius Korejonoje ir visokiais būdais remia gynybą Pietų Azijoje prieš raudonusius užpuolėlius.

Štai dvi svarbios Australijos problemos. Iš vienos pusės žemynas kencia dėl didelio darbo jėgų trūkumo bei žmonių, iš kitos pusės ji pasta toma pirmojo eilės pasaulio politikos uždaviniais spręsti.

Iš užmiršto žemyno į priešakine sauga.

Niekur taip vaizdžiai, kaip Australijoje, nepasirodė per paskutiniuosius dešimt metų skelbtoji teisybė, kuri yra šūkyje apie „pasaulio nedalomumą“. Antrasis Pasaulinis karas ir jo sukurtoji būklė Rytų Azijoje galutinai išplėšė Australiją iš nuosaliai esančios padėties nuo pasaulio politikos gincų. Nenumatyti patobulinimai oreivystėje suteikė priemonių žemynui susisiekti su kitomis pasaulio dalimis. Seniau reikėdavo mėnesių ar savaičių laivui, kad jis pasiektų iš Europos ar Amerikos Australijos uostus. Šiandien iš Londono lėktuvais pasiekama Australija per penkis dienas. Persitvarkymas, kurio ši naujoji Australijos būklė reikalauja, yra milžiniškas. Žemynas nebeturis atskyrimo tradicijų. „Šalin nuo Europos“ judėjimas pirmajam pasaulio karui baigiantis buvo laikinis reiškinys. Kai metropolija buvo

pavojuje, visuomet Australija tuos pusėn stodavo. O tačiau atsirado australų atsiskyrimas, ne kaip politinė teorija, bet tikrovėje, žemyno būklės sąlygojama. Japonų ekspansija pirmą kartą tą atsiskyrimą sulaužė.

Iškilo gyvybinis klausimas ne dėl metropolijos, bet dėl pačios Australijos egzistencijos. Šiandien Australijos reikšmė, kaip Vakarų pasaulio priešakinio saugo Ramiajame Vandeninyje, yra dar didesnė. Tą tepavaizduoja pora faktų: Puse milijardo kiniečių pateko komunistų valdžion, Indokinijoje ir Burmoje jau seniai liepsnoja komunistinių gaujų karas. Malajuose būklė vis daugiau įsitempia. Indijoje ir Indonezijoje nuo atgavimo nepriklausomybės einama į pavojingą ūkinę krizę, kuri gali paruošti dirvą komunistų įsiveržimui. Galimas daiktas, kad netolimoje ateityje vienas milijardas Azijos komunistų atsistos prieš

tuos milijonus baltųjų Australijos gyventojų.

Žinoma, ginklų technika šiandien daugiau reiskia, kaip žmonių masė, bet toks didelis spalvotosios rasės spaudimas bei supimas Australijos yra pavojingas, juo labiau, kad Australija yra pustuštis kraštas. Tik prisiminkim Australiją supančias tautas: indų 390 milijonai, Pietų Azijos 75 mil., Indonezijos 75 mil. Kinijos 460 mil. ir japonų 70 mil. Jei komunistams pasisektų Pietų Aziją savo kontrolėn paimti, Australiją iškiltų gyvybinis pavojus.

Imigracijos politika.

Tenka nenuitylėti, kad vadovaujantis krašto politikai šita būklę ir priemones jai pašalinti yra numatę einant didžiulės imigracijos keliu. Ben dradarbiaujant su IRO iki šiol per 200.000 tremtinių yra suradę prieglaudą Australijoje. Savo pareiškime australų ats tovas prie tarptautinės darbo įstiatigos Ženevoje paskelbė,

kad per ateinančius 10 metų Australija 2 milijonus imigrantų prisimsianti. Nors ir mažiniskas šis projektas atrodo pirmo žvilgsnio, bet jis yra mažas palyginus su galimybėmis, kurias turi šis žemynas. Pagal paskutinių gyventojų surašymą 1947 m. birželio mėn. Australija turi 7.580.620 gyventojų. Su natūraliu prieaugliu ir su ateiviais, šiandien priskaitoma 8 mil. Tuo tarpu žemynas yra tik apie 50.000 kv. mylių mažesnis už šiaurės Ameriką ir 32 kartus didesnis už Angliją. Todėl Australija, norėdama turėti savo vaidmenį Pacifike, turi plačiai vartus atverti ateiviams.

Ateities kelias.

Jau pirmosiomis dienomis šiame krašte nustebina mus jo neapsakomų galimybių išpūdis. Didelė ateitis laukia šio krašto. Vienintelio, ko čia trūksta, tai yra žmogaus, darjėgos ir pionierių.

Kiek aagliamybių milijonams, kurie petpildytose Vakarų Europos srityse vargingai gyvenimą veda. Jei šioms žmonėms bus sudaryta galimybė į čia atvykti ne kaip valstybės apsun kinimas, bet kaip neįkainuojama ma vertybė, tada iš Australijos gali išaugti antroji Amerika. Karo metu didžiausias kariuomenės masės permesdavo iš vienos pasaulio dalies į kitą su visom medžiagom, apginklavimu ir maistu. Ar Vakarų pasaulis tik karo metu tegali būti pajėgus tokiam įvykdymui? Ar nebūtų galima, kad jis ir taikos metu įk nors panašaus įvykdytų Australijos didžiajam uždaviniui išspręsti. B. d.

NEBUVO KALĖDŲ OKU PUOTOJE LIETUVOJE

Okupuotoje Lietuvoje, kaip ir visoje Sovietų Sąjungoje, Kalėdų šventės ir atostogos panaikintos. Jų vietoje triukšmingai švenčiamas Naujųjų Metų sutikimas. Yra įvestos žiemos atostogos moksleiviams nuo sausio 1 — 10 d. Kalėdų eglutė atkelta į Naujųjų Metų dieną.

Naujųjų Metų sutikimas buvo ruošiamas bolševikų įstai-gose, restoranuose ir kavinėse.

Vilniaus opera, tęsdama nepriklausomybės laikų tradiciją, Naujųjų Metų išvakarėse pastatė operą „Traviata“ dalyvaujant Kiprui Petrauskui ir Antanui Sodeikai. Visi eilė Lietuvos teatrų pastatė bolševikines pjeses.

Edmontonas

STASYS SUTKAITIS.

III. Pirmieji „judančius kelius“ (upių sistemą) iš Edmontono į šiaurę pradėjo apeiti Kanados aviacijos pionieriai, 1920 — 30 m., žinomi „bush-pilots“ vardu. Jų didelių tyrinėjimų nuopelnų dėka dabar kursuoja reguliarios oro linijos, Canadian Pacific Airlines, iš Edmontono į Jukoną, Aliaską, į Yellowknife ir į Arktiką iki Aklavik.

Trans-Canada kasdieninės oro linijos eina į Vancouverį (3 v.), Toronto (8½ v.), su prisijungimu prie Trans Atlantic ir Trans Pacific linijų. Transatlantinės krypties viena šaka eina į Labradorą (Goose Inlet), kaip artimiausią žemyno punktą Europai. Nėgama to, Edmontonas šiandien „Pasaulio Kryžkelė“.

Jau 1933 m. Wiley Post rekordiniam skridimui aplink pasaulį (per 7 d. 18 val.) pasirinko kelią per Edmontoną. Čia dabar yra punktas „North West Airlines“ kelių: New York — Tokio, New York — Manila. Į šią liniją įsijungia Edmontone šiauriausia stotis Western Air Lines iš Los Angeles. Trumpiausi atstumai tarp didžiausių gyvenamųjų centrų — per Kanadą. Pagrindinės linijos iš Jungt. Valst. į taškus, kaip Maskva, Tokio, Chungking, Bombay ir kt. Azijos centrus eina virš Mackenzie slėnio per Edmontoną. Iš čia išsišakoja visi tiesiogiai skridimai iš U. S. A. ir Pietų Kanados į Aziją. Edmontonas

yra virtęs strateginiu ir komerciniu oro centru ne tik kontinentinėje prasme, bet ir pasaulinėse reikšmės.

Karo laikų „Civic Airport“ aerodrome (kas 9 min. leidosi lėktuvas. 1943 m. rugsėjo m. vieną dieną perriedėjo per asfaltotą takus 865 mašinos, daugiausia „landlease“ Rusijai (transportus lydėjo pats Molotovas). Tai buvo pasaulinis rekordas vienai dienai. Dabar judėjimas aerodrome vid. per mėnesį 10.000 lėktuvų. Edmontono Civic Airport, pasta tytas miesto ribose už 12 milijonų dolerių, yra moderniškas ora laivyno uostas; su visom pagalbinėm tarnybom. Strateginė pozicija ir įrengimai padarė jį vienu iš pirmųjų aerodromų šiaur. Amerikoj. Civic Airport'u naudojasi U. S. A. ir Kanados kariškos aviomaišinos. Tačiau čia netoli yra ir grynai karinis aerodromas, taip pat skaitomas tarp didžiausiųjų kontinento.

Atskiros C. N. R. ir C. P. R. linijos geležinkeliais riša Edmontoną su rytuais ir Pacifiko krantais. N. A. R. (Northern Alberta Railway) siekia Dawson Creec (Aliaska Highway), prijungdamas turtingą provincijos sritį, Place River, ir šiaurinė, 300 mylių, šaka veda iki Waterway — McMur-ray, artimiausias išeities taškas į aukso, uranijaus kasyklas ir šiaurės kolonistams. Miesto apylinkė tankiu tinklu raizgo trumpesnės tų pačių geležinkelių linijos. Pakanka-

mai išplėsta ir užmiesčio autobusų tarnyba, turinti modernią „Greyhound“ stotį.

Retai atsitinka, kad miestas jau natūralinėse sąlygose su didele ateitimi dar staiga iškilų nauju laimės triumfu. Edmontonui taip pasitaikė.

Geologų užuosta, kad devoniškame kalkakmenyje po prerią turi būti kažkas brangiau už auksą. Tikrai: Calgary laukuose, Turner Valley, užtikta žemės alyvos. Galvotrukčiais atskubėjo Imperial Oil. Bandė naujus rajonus. Grežė 114 šulinių. Tuščia... Grežiant 115-tąjį prie Leduc, 20 mylių į pietus nuo Edmontono, 1947 metų vasario mėn. 13 d. pūsktelėjo. Ir taip gausiai, kad kontinentą sujudino gal pirmą kartą taip po atomo praskėlimo. Ta pati Imperial Oil meta 100 milijonų, paleidžia 110 geofizikų grupių su seismografa ir magnetometrais tarp Arktikos ir U. S. A. sienos, tarp Rockies ir Didžiųjų Ežerų. Sekančiais metais ištrykėta didžiausia versmė iki šiol — Redwater, 35 mylios į šiaurės rytus nuo Edmontono. Ir taip toliau. Edmontoną apsupa iš visų pusių alyvos laukai, kiekvienas su šimtais pompavimo bokštų.

„Edmontonas Kanados alyvos centras, Edmontonas Alyvos Miestas, Alyvos Sostinė“ — tituluoja laikraščiai, anon-suojasi radio stotys. Daugiau kaip 100 firmų sąryšyje su naftos industrija jau įsitaisė mieste. Daugiausia užgrobdė godūs kapitalo milžinai iš Amerikos. Kalifornijos b-vių buvę siūlytasi alyvą „nupirkti su vi su Edmontonu“ ir pasidaryti čia ką nors panašaus į Los An-

geles. Tačiau Edmontonas ne sutiko būti išpuoštu vergu. Jis virs prerių stebuklu likdamas išdidus ir nepriklausomas. Alyva šio amžiaus kraujas, o iš žaizdos jau teka.

Vien tik iš Leduc — Woodbend šaltinių, per pirmuosius 10 mėnesių 1949 metais, iščiulpta per 8 milijonų statinių (statinė — barel — 36 galionai lygu 163,584 litrai), iš Redwater apie 4 mil., kai iš seniai įtaisyto turner Valley (Calgary) pompų gauta tik 3,5 mil. per tą laiką. Edmontono 3 didžiausios rafinerijos dabar gali pervalyti 36 tūkst. barelių per dieną. Geležinkelių bėgiai plojami mak simaliniu krūviu, vien tik C. N. R. linijos praleidžia per 80.000 vagonų — tankų per mėnesį. Jau 1950 m. rudenį paleista naftos žaliava 450 mylių vamzdžiu iki Regina. Šių metų ankstybą pavasarį bus užbaigtas visas 1150 mylių arterijos įrengimas, siekias Wisconsin, ant Superior ežero kranto. Iš čia alyva bus transportuojama į Sarnia valyklas, Ontario. Tada Edmontonas kasdien galės išpūsti ir rytus 90 — 135 tūkst. statinių (tobulinant pompas) per dieną. Tačiau rinka būt neperdidelė ir 200 tūkst. stat. dienai. Jau kyla sumanymas kišti naują rankovę per 2000 mylių iki Montrelio, kuris importuoja 140.000 stat. per dieną iš užsienio.

Kaip ilgai Edmontonas galės penėti Merkuriujus ir Marsą mašiną? Žinomi Kanados naftos rezervai dabar yra 2 bilijonai barelių. Viso pasaulio ištekliai apie 120 bilijonų tokių saikų. Iš jų 30 bil. yra USA žemėje. Pagal kiekį ir gamybą

Amerikai atsargų lieka tik 13-kai metų. Kanada užtektų dar 80-čiai metų. O 90% visos Kanados naftos yra Alberto, daugiausia Edmontono laukuose. Žinant sunkumus ir jau riziką su Vid. Rytų žemės alyva, čia pozicijos labai stiprios. Ir tai tik pradžia. Išsibaigus skystimui užmatoma gamyba sintetinės naftos, nes šimtmečiams garantuotos žaliavos Alberto ir šiauriniame užnugaryje — anglis ir degutiniai mineralų klodai. Iš paskutiniųjų rimti bandymai jau daryti. Paskutinėmis žiniomis rengiamas konkretus projektas tuoj pat pradėti eksploatuoti iš artimiausių Mackenzie slėnio vietų „tar sands“ žaliavas. Kvadratinė mylia duosianti 2 milijonus barelių alyvos.

Ottawoje trina rankas. Puių balansą Vakarai meta į komininės jėgos svarstyklės. Alyva ir uranijus Kanada šiandien sodina šalia išminčių tarptautiniuose reikaluose.

Gyventojų augimas Edmontone stato Kanados rekordą. Nuo 1948 m. sausio mėn. 1 d. šalia 117.000, per pusantrų metų susispičia 20.000 naujų piliečių. Miestas tvinsta abiem pusėm upės. Nauji pamatai liejami, per skubėjimą, aplenkiant vėbrų pylimų liekanas ir krūmynus. Privačią statybą vilioja nepaprastą patogumą teikiančios pigios degamosios dujos, elektrifikacija, sparčiai plečiamas gatvių auto susisiekimas ir miesto ateities perspektyvos. Įmonės lieka miesto centre. Naujos kumasi pakraštyje ir vėl... lieka viduje. Kyla milijoniniai pastatai. Gyventojų jau 150.000. Edmontonas „booming town“.

O dvasinė išvaizda? — Albertos Universitetas įsteigtas 1909 m. Rūmai visoj didybėje. Puikių mokyklų gausu, valdiškių ir kongregacinių. Viešojo miesto biblioteka su 125.000 to mų pasigėrėtina. Veikia 5 radijo stotys. Du dideli dienraščiai. Sporto aikštėms vietos nepagalailta, tačiau ir čia viskas kuprotam rugby. Lėdo ritulio „Merkury“ klubas parvežė 1950 metų pasaulio čempionatą. Be gausių apylinkės ežerų, galima sakyti, Edmontono pašonėje yra ir plataus garso Alberto. vasarvietės Jasper ir Banff.

Bažnyčių daug. Tačiau Dievo Namų išvaizdos tik katalikiškosios. Daugelis „Gospel“ ar „Temple“ tik iš formalios išskabos rodo, kad tai užieiga maldos reikalams. Bendrai, iš tolo mieste neblizga gotiko bokštai, nei bizantinės bonios. Materializmo laikai, per daug konfesijų ir per mažai laiko. Katalikų katedros baigti dar tik pamatai.

Teatrai — vien kino. Ekranas, žinoma, kaubojai ir gangsteriai viešpatuoja. „Civic opera society“ kiekvieną rudens duoda vieną operą. Filharmonija... yra. Muziejus skurdokas. Yra ir daugiau kultūros kūrinių (kaip Recreation Hall). Tiesa, visur daug nesubrandimo, bet juose rodomas širdingumas sužavi.

Edmontonas žengia ir toje srityje, stengiasi kiek gali pagal savo amžių. Negreit dar atsistos greta Toronto ir Montrelio šis prerių atsiskyris.

Tačiau Edmontonas dailina brangų deimantą Dominijos žvaigždėi Impeorijos Karūnoje...

Tau, mielas jaunie!

Kovo mėn. 21 d. Montrealio Technikos Instituto vakarinės klasės baigė darbą ir mokiniai su išeito kuřso pažymėjimais išsišikirstė.

Apie Montrealio Technikos Instituto ir Montrealio Technikos Mokyklos vakarines klases rašiau praėjusių metų rudenį. Turbūt, abiejų mokyklų programos tebėra „Nepriklausomos Lietuvos“ redakcijoje.

Besilankydamas Techn. Inst. mačiau tik tris lietuvius. Negaliu pasakyti, kad tai visi. Bet imdamas bendrą lietuvių skaičių, su apgailestavimu turiu pasakyti, kad tik mažas skaičius pasinaudoja įvairių mokyklų vakarinėmis klasėmis — prieinamiausia galimybė mokslui siekti.

Be minėtų dviejų mokyklų su vakarinėmis klasėmis, ne tik Montrealio, bet ir kiekviename viduriniojo dydžio mieste, rasiame vieną. Jose geriausia proga atliktu nuo darbo laiku tobulintis ar pasirinkus tinkamesnę specialybę siekti tikslo.

Tau, mielas jaunie, perduodamas tikėjimą žmogaus progresu, statomam ant mokslo, patyrimo ir sunkių pastangų, noriu patatyti klausimą konkretiškai: ką pasirinkti — ar tvankias liejyklas, darbą naktinėse paimanose, neaiškiai ateitį bet kuriame fabrike, kur dujos, dulkės pilnos žalingų sveikatai cheminių dalelių, dūmai ar drėgmė diena iš dienos naikina fizinę jėgą? (O ką kalbėti apie protą, kuris pradeda atbuktį padarius iš žmogaus automata). Esu tikras, kad Tu pasirinksi nelengvą mokslo kelią ir per jį šviesesnę ateitį!

Už tai kalba ir mūsų noras sugrįžti ir intensyviai kurtis Lietuvoje. Būkime tikri, kad šiame krašte išmoke tik rankovę pasiūti, didesnę kiekį vamzdžių iš krosnies ištraukti, ar vieną sąskaitą mokėdami subalansuoti, kas dar toli nuo buhalterijos žinojimo, — nebūsim pasirodę rimtam darbuvi.

Paklausk savęs atvirai: — ką galėtumei dirbti sugrįžęs į Lietuvą? Ar turima specialybė bus galima pritaikyti pilnai ją panaudoti?

Už mokymąsi kalba ir mūsų senųjų ateivių patirtis. Kada tėvai iki šiai dienai ne vienas yra eiliniai darbininkai — jų pasimokę vaikai turi gerus darbus. (Esu nuomonės, kad kreiptinas dėmesys ir pastangos su pastaraisiais suartėti).

Nekartokime praeities klaidų! Jei mes, emigruodami, būtume į čia atsivežę tik kalbą, — būtų verčiau buvę už ne vienų metų vaizbūnystės pelną. O ką kalbėti jei būtume pramokę ne vieną, rodos paprastą, nesudėtingą amatą. Bet... tada džiaugsmės atgauta laisvė, svajojom apie kompaktinę emigraciją, dažnai keitim stovyklų komitetus ir iš diplomato nesantaikos pradžios sprendimų, kad po kelių mėnesių viskas apsisvers ir mes grįšim namo... O kitoje pusėje Atlanto mus pasitiko kasyklos, miškai, siuvelyklos, namų ruošos, pieno ir kitų metalų fabrikai!

Besimokančiųjų patirtis leidžia užsitikrinti mokslo vaisių naudingumą. Vienoje įmonėje mažiau, kitoje daugiau, bet visgi būsi supraštas ir į Tave atsižvelgtas. Pačioje mokykloje vietiniai nesijauks dėl netai sykliai išmokyto žodžio ir mokytojas to nepalaikys dideliu minusu. Žinoma, anglų kalbos pusėtinai mokėjimas, aritmetikos, o kai kur ir matematikos pagrindai būtini.

Šia proga noriu sustoti ir prie bendrojo lavinimosi kurios šakos. Krašte, kur pramonė ir prekyba palyginamai smarkiai yra išsivysčiusi ir jų kitimams mums sunkiai sugaudomi, norint geresnį supratimą turėti, net yra būtina sustoti prie ekonominių mokslų. Noriu rekomenduoti Henry George School of Social Science, 222 Wood Ave, Westmount. Mokykla yra skirta suaugusiems lavinti, kurie būdami supratingesni galėtų geresnę socialinę tvarką gyvenime įgyvendinti. Kursas praeinamas diskusijų forma.

Su sekančiu rudeniu (rugsejo mėn.) vakarinės klasės prie daugelio mokyklų vėl pradės darbą. Be tikslo gražiai praleisti vasarą noriu dar siūlyti vieną: per šį laiką apsi-

„PROŠVAISČIŲ SKAITYMU“ PASIRODYMO PROGA

„Rūtos“ spaudos leidykla, kuri iki šiol leido „Skautų Aidą“, ėmėsi leisti seriją mažesnių knygelių „Prošvaisčių Skaitymų“ vardu. Pirmasis leidinėlis. Vyto Tamuliūčio „Raguvos Malūnininkas“ jau pasirodė. Tai nedidutė 64 psl. knygelė. Apsakaitėje vaizduojamas fragmentas iš 1863 m. lietuvių sukilimo prieš rusus. Momentas panašus į dabartinę Lietuvos partizanų veiklą, kada nebodami mirties prieš šimteriopai didesnę jėgą kovojama. Knygelė iliustruota dail. Z. Žilinsko puikiais piešiniais. Jis tik perėitą vasarą paspruko iš NKVD nagų, rizikuodamas mažu laiveliu leistis į jūras.

„Prošvaisčių“ užsimojusios kas mėnuo pasirodyti su nauju mūsų rašytojų kūriniu. Sekančių numerių išeis Balio Gražulio „Išdavimas“, kuris lietuvių tautiniu atžvilgiu mišrių šeimų sudarymo problema. Tai bus gražus pasakojimas kaip lietuvių ištaka už čigonos.

„Prošvaisčių Skaitymai“, anot leidyklos atsišaukimo, nori: „...duoti tautiečiams medžiagos dvasiškai atsigauti, niūriomis tremties dienomis švystelėti pluoštelio spinduliu. Lengva beletristikos forma dvelkteleli lyg vėjelio nuo tėvynės laukų ir skaitytojai leisti pajusti, amžiais niokojamos, visokių priešų trempiamos, tačiau vis gyvos, gražios ir skaisčios tėvynės vaizdą“.

Šis „Rūtos“ užsimojimas sveikintinas, nes ištisus šiuo metu, kada keliami dolerio vertė didesnei knygai (kuri, deja, taip maža) gal ir pagailima pinigų, o kvoderis gal ir lengviau išsprus. Tiesa, tai ma-

spręsti, kurą mokslo šaką paspręsti, kurą mokslo šaką pasirinkti, koks darbas arčiau Mokestis už mokslą \$ 10,—, 30,— sezonui, ir 2 — 3 vakarai skiriami mokslui ir savaite — yra dar pakeliami dalykai žmogiškai būtybei. Mokyklos duoda galimybę lavintis vyrams ir mergaitėms. Tikiu, kad šio laikraščio puslapiuose savo laiku bus galima rasti pla-

tesnių informacijų. Uždrausti trėmimai (deportacijos); Besąlyginė spaudos, organizacijų ir susirinkimų laisvė; Visiškas asmens laisvės pripažinimas; Panaikintos valstiečiams spausiti priemonės. Tokie buvo primieji vaisiai. Net Leninas 1917 m. balandžio 20 d. pavadino Rusiją „laisviausia šalimi pasaulyje“. Tačiau ta naujoji laisvė pasirodė jam ne pagal skonį, kadangi jis ir jo bolševikai troško sau neribotos galios. Jie rado, kad vidurinis demokratiškos kelias yra per lėtas jų siekiams. Jie pradėjo suokalbauti. „Valdžios pagrobimas yra sukilimo reikalas“. Leninas kalė savo sekėjams. „Sukilimo politinis tikslas paaikškės valdžią paėmus“.

Taigi, lapkričio 7 d., net aštuonioms mėnesiams nesukaukus po tikrosios revoliucijos, Leninas, Trockis ir jų sekėjai — labai neskaitytinga mažuma, su menka masių pama — surengė valstybės perversmą ir pasigrobė valdžią. Nepaprastai greitai ir netikėtai jie pasigrobė svarbiausius namus, tiltus, telefonų stotis sostinėje Petrograde, tuojau pasiskelbdami vienintelę valdžią — „proletariato diktatūrą“. Laikinoji demokratė, Aleksandro Kerensko vadovaujama, vyriausybė, dar silpna ir užklupta iš netyčių, nepajėgė apginti revoliucijos nuo politinių gangsterių vagystės. Leninas vėliau gyrėsi, kad pavogti revoliuciją buvę „lengviau nei plunksną pakelti“.

Čia gangsteriai pradėjo dar nedrįso sutrukdyti visuotinių rinkimų, kurie buvo Laikinosios vyriausybės paskeblti: visos Rusijos „masės“, kurių vardu Leninas skelbėsi veikias, pirmą ir paskutinį kartą galėjo viešai parodyti savo valią. Didelis antausis val-

Iš visur ir apie viską

— Švedija išleis \$ 100 mil. pastatyti nuo atominių bombų slėptuvės.

— Argentinoje kelios lietuvių šeimos iš Buenos Aires važinėjo Mar del Plata pajūrin, kur nusipirko žemės sklypą. Vieni statys vilas, kiti pirkto santaupoms apsaugoti.

Mar del Platoje sklypus nusipirko: K. Kunigonis, St. Stalioraitis, R. Šeštoka, Pr. Čygas, inž. P. Bielskis ir mokytoja p-lė Olga Zabulionytė iš Patagonės, atostogaujanti pas savo gimines pp. Žygas.

San Clemente de Tuyu pajūry ir Kordoboje keliolika lietuvių nusipirko žemės. Daugiausia perka ekonominiams su metimais: pakilus kainai parduot.

San Francisco Solano, 16 km nuo Buenos Aires, jau apie 100 lietuvių šeimynų nusipirko žemės. Daugelis žada statyti gyvenamus namus.

— Eucharistinis Kongresas Pietų Afrikoje. Aukštiname Pakraštyje, Kumasi mieste dalyvavo 50 tūkstančių žmonių iš visų Vakarų Afrikos šalių. Vaikų eisenose dalyvavo 25 tūkstančiai vaikų. Eisena buvo lydimą gyvų paveikslų ir vaikų orkestrų. Kita įspūdin-

žučiai lašeliai, tačiau jei jie bus tinkamai parinkti ir nuolat lašos ir lietuvių širdį daug nuveikti, nes lašas po lašo ir akmenį pratašo.

Viena „Prošvaisčių Skaitymų“ knygutė tekaštuoja tik 25 centai. Skaitytojų patogumui priimami užsakymai iš anksto keturioms knygtėms — \$ 1.00. Pinigus siųsti adresu: RŪTA, P. O. Box 78, Rodney, Ont. Canada.

Rašydamas turėjau omeny ne tik Montrealio jaunimą. Mokslo reikalas turėtų rasti didesnio atgarsio ir kitose lietuvių kolonijose.

Baigdamas, vieno norėčiau Tau, mielas jaunie, palinkėti: — Lietuvoje paskelbtas obalsis „per darbą ir mokslą“ šviesesnį rytojui“ tebinie kiekvieno-os visu rimtumu įparsi namas ir emigracijoje.

P. Adamonis.

ga kongreso dalyvių eiseną buvo su žibintais. Kongreso garbės pirmininku buvo Ashanti karalius.

— Lietuviai atgauna savo laivyną. Žiniomis, gautomis iš sluogsnų, kurie rūpinasi atgauti Vokietijoje ir kitur esančius lietuviškus laivus, yra tikra, kad bent dalis tų laivų jau bus atgauta ir perduota vėl lietuvių rankas. Lietuvių tautinis laivynas tokiu būdu vėl atsikuria.

— Padėkos šventė Cikagoje. BALFO-o ir III. Liet. Tremtinių bendruomenės pastango mis suruoštoji padėkos šventė Ashland blvd. auditorijoje sutraukė apie pustrčio tūkstantį žmonių. „sponso riams“ tremtiniai išdalino padėkos diplomus, pasirašytus konsulo dr. P. Daudžvardžio.

— Egipto moterys įteikė karaliui pareiškimą, kuriame reikalauja moterims rinkimų teisės.

— Šentųjų metų proga Vatikano muziejus aplankė 7 milijonai žmonių.

— Negrai Aukštiname krante, Afrikoje, laimėjus nacionalistams rinkimus, nutarė atsirišti nuo baltųjų.

— Švedijoje mirė 88 m. amžiaus P. Karlsson, kuri kiek laiko buvo medicinos dėmesio centru. 1875 m. Karolina Karlsson dar jauna mergaitė, jausdama nuovargį, atsigulė lovon ir atbudo tik 1905 m. po 30 į mirtį panašaus miego metu.

Nuostabusia, jog ji per tuos 30 miego metus neužmiršo nieko ir atsiminė viską, ką ji buvo mokykloje išmokiusi.

— Australijos prof. M. Oliphant sako, kad po 10-ties metų Australija namų reikalams galės naudotis atominę energiją.

— Vet. gyd. J. Narbutas, J. Stankevičius, J. Bačkys ir J. Stankevičius atidarė dirbtuvę ir gamina įvairius medžio išdirbinius, ypač specializuotus įrengimus Buenos Aires krautuvėms.

— Visuotinis gyventojų su rašymas Anglijoje pradėdamas balandžio 8 dieną.

— Australijos parlamentas paleistas, nes liberalinė jo dauguma nesutaria su senatu, ku-

riame daugumą turi darbiečiai. Naujo parlamento rinkimai pasiskirti balandžio 28 dieną.

— Italijos komunistų vad. Palmiro Togliatti, sugrįžęs iš Maskvos pareiškė, kad jis sulaukęs komunistų opoziciją Italijos valdžiai, bet sąlyga, kad Italija pasitrauktų iš Atlanto Sąjungos. Taip reikalaujanti Maskva.

— Sudanas nutarė nutraukti prekybą su Izraeliu.

— Belgijos komunistų partijoje iš buvusių 100 tūkstančių narių liko tik 25 tūkstančiai.

— Nepriklausomoje Lietuvoje ėjo apie 300 įvairių laikraščių. Dabar „Vilnis“ 56 nr. giriasi, kad Lietuvoje išėina 48 laikraščiai.

— Filmininkas Alf. Žibas Sao Paulo lietuvių Vasario 16 d. minėjimą nufilmavo ir tą filmą perdavė brazilams televizijos stotis. Filmas pakartotas per Rio de Janeiro televizijos siuntimo stotį.

— Prof. P. Jakubėnas iš Vokietijos išvyko į Šveicariją ir ten pastoviai apsigyveno. Jo adresas: Ev. Heim „Pelikan“, Weesen, Bez. Gasten, St. Gallen, Swiezerland.

— Popiežiaus Pijaus XII taikos principai:

1. Visos tautos turi teisę į nepriklausomą gyvenimą. Vienos tautos noras gyventi nieka da neturėtų reikšti mirtį kitai tautai. Kur šios teisės buvo pažeistos ir paanikintos, ten re paracijos (atlyginimas) turi būti vykdomas teisingai.

2. Tautos turi būti išlaisvintos iš ginklavimosi vergijos ir svetimųjų užviešpatavimo baimės. Nusiginklavimas turi būti drange ir medžiagiškas ir dvasiškas. Turi būti užtikrintas tautoms saugumas.

3. Turi būti įsteigta tarptautinė institucija, kuri užtikrintų tarptautinių sutarčių įvykdymą ir prirėkus jas peržiūrėti ir taisyti.

4. Reikia atsižvelgti į teisinį tautų ir mažumų reikalus net tada, kai nėra legalinės (iš tautinės) teisės. Turi būti pasiremta abišalio pasitikėjimo pagrindu.

5. Tarp tautų ir jų vadovų turi išsivystyti stiprus atsakingsumo pajautimas, paisant šventos ir nepažeidžiamos Dievo teisės.

J. PRONSKUS

Trumpa VKPb istorija

SUTRUMPINTA IŠ KNYGOS „TRIJŲ DEŠIMTMEČIŲ SPRENDIMAS“.

Mūsų kalba nedaug teturime istorinės literatūros apie Rusijos komunistų - bolševikų įsigalėjimą ir jo „didžiuosius laimėjimus“. Nors maskoliai iš kailio neriasi, girdami Stalino palaimintą „Trumpą VKP(b) istoriją“, tačiau, reikia pripažinti, žemiau atpasakotoji Julien Steinbergo „Tikroji Sovietų Rusija“ yra kur kas aiškesnė ir tikresnė už stalininę, ir todėl kam kam, o draugams komunistams ir jų bendrąkeleiviams ji įskaitina mintinai!

Ši trumpa istorija yra sudaryta iš naujai pasirodžiusios knygos „Trijų dešimtmečių Sprendimas“, apie kurią Washington Post pasakė: „Maža tėra paskelbta knyga, apie kurias galima būtų pasakyti, kad ją turi perskaityti kiekvienas besidomintis žmogus. „Trijų Dešimtmečių Sprendimas“ „Verdict of Three Decades“ yra viena tokių“.

Caro nuvertinimas

Komunistų nusikaltimai visuomet turi polinkio būti milžiniški, ir pirmasis jų kriminolas buvo tikrai kolosalus — pagrobimas revoliucijos ir Rusijos žmonių, kurie tą revoliuciją įvykdė.

Dabar plačiai paplitusi nuomonė, kad bolševikai (dabar jie dažnai mėgina vadintis komunistais) sunaikino supuvusį caro režimą, tikrai būtų nušėbinę rusus anais laikais. Rusijos kovo mėnesio 1917 metų revoliucija tikrai buvo mil-

žiniškas ir spontaniškas liaurime istorinės literatūros apie Rusijos komunistų - bolševikų įsigalėjimą ir jo „didžiuosius laimėjimus“. Nors maskoliai iš kailio neriasi, girdami Stalino palaimintą „Trumpą VKP(b) istoriją“, tačiau, reikia pripažinti, žemiau atpasakotoji Julien Steinbergo „Tikroji Sovietų Rusija“ yra kur kas aiškesnė ir tikresnė už stalininę, ir todėl kam kam, o draugams komunistams ir jų bendrąkeleiviams ji įskaitina mintinai!

esą jie išlaisvinę rusų liaudį iš caro jungo, bet tas pretendavimas yra grotestiškas. Faktas yra, kad greičiau rusų liaudis išlaisvino pačius bolševikus drauge su kitais politiniais kaliniais. Dabar garbinamieji bolševizmo vadai — Leninas ir Trockis jų tarpe — revoliucijos metu net Rusijoje nebuvę. Stalinas gyveno ištėrime tolimoje Sibiro kolonijoje.

Tikroji Rusijos revoliucija buvo nepaprastai žymus įvykis, iššaukęs tą magišką ir džiaugsmingą momentą istorijoje, kai laisva Rusija įsijungė į kitų laisvų pasaulio tautų šeimą. Štai trumpais žodžiais tie svarbiausieji rusų liaudies laimėjimai per tuos keletą trumpų mėnesių laisvės:

Visi tautiniai, religiniai ir luominiai suvaržymai buvo panaikinti;

Buvo paskelbti jūry teismai ir laiduotas teismo neliečiamumas;

Buvo įvestos lygios teisės moterims;

Uždrausti trėmimai (deportacijos);

Besąlyginė spaudos, organizacijų ir susirinkimų laisvė;

Visiškas asmens laisvės pripažinimas;

Panaikintos valstiečiams spausiti priemonės.

Tokie buvo primieji vaisiai. Net Leninas 1917 m. balandžio 20 d. pavadino Rusiją „laisviausia šalimi pasaulyje“. Tačiau ta naujoji laisvė pasirodė jam ne pagal skonį, kadangi jis ir jo bolševikai troško sau neribotos galios. Jie rado, kad vidurinis demokratiškos kelias yra per lėtas jų siekiams. Jie pradėjo suokalbauti. „Valdžios pagrobimas yra sukilimo reikalas“. Leninas kalė savo sekėjams. „Sukilimo politinis tikslas paaikškės valdžią paėmus“.

Taigi, lapkričio 7 d., net aštuonioms mėnesiams nesukaukus po tikrosios revoliucijos, Leninas, Trockis ir jų sekėjai — labai neskaitytinga mažuma, su menka masių pama — surengė valstybės perversmą ir pasigrobė valdžią. Nepaprastai greitai ir netikėtai jie pasigrobė svarbiausius namus, tiltus, telefonų stotis sostinėje Petrograde, tuojau pasiskelbdami vienintelę valdžią — „proletariato diktatūrą“. Laikinoji demokratė, Aleksandro Kerensko vadovaujama, vyriausybė, dar silpna ir užklupta iš netyčių, nepajėgė apginti revoliucijos nuo politinių gangsterių vagystės. Leninas vėliau gyrėsi, kad pavogti revoliuciją buvę „lengviau nei plunksną pakelti“.

Čia gangsteriai pradėjo dar nedrįso sutrukdyti visuotinių rinkimų, kurie buvo Laikinosios vyriausybės paskeblti: visos Rusijos „masės“, kurių vardu Leninas skelbėsi veikias, pirmą ir paskutinį kartą galėjo viešai parodyti savo valią. Didelis antausis val-

dygia apsveigusiems komunistams buvo tų „masių“ suduotas, kai iš 36 milijonų balsuotojų per rinkimus jie tegavo vos vieną ketvirtadalį balsų. Čia buvo tikrasis Rusijos liaudies balsas. Jų laisvasis parlamentas, Visos Rusijos Konstitucinis Seimas, pagaliau išrinktas. Jis turėjo susirinkti 1918 m. sausio mėnesį.

Ar Leninas ir jo sebrai, kurie taip garsiai tų rinkimų reikalavo ir laikino Kerenski rinkimus delsiant, dabar skaitėsi su taip aiškiai išreikšta didžiausios Rusijos tautų daugumos valia?

Vienos dienos seimas

Kiekvienas, kas 1919 m. sausio 18 d. įžengė į Tauridos rūmus Petrograde, aiškiai matė, kad tai yra istorinė diena, kurios Rusija ilgėjosi per ištisus gentkartes. Pirmasis laisvasis karo atstovų kongresas, išrinktas visuotiniais balsavimais, dabar turėjo pradėti kurti naują valstybę ir naują tautą.

Vienas tų atstovų, Viktoras Černovas, Socialistų Revoliucionierių partijos vienas steigėjų, dabar žemės ūkio ministro laikojoje vyriausybėje, ypatingai džiaugėsi šia diena, vykdamas į seimo pirmąjį posėdį. Jo partija per rinkimus laimėjo aiškia daugumą. Ši diena buvo viso jo amžiaus vainikas.

Tačiau, artėjant prie Tauridos rūmų, nieko gero nerodantys ženklai pradėjo aptemdyti jo džiaugsmą. Seimo rūmų koridoriuose knibždėjo knibždėjo ginkluotos bolševikų „gvardiečių“ rujos, kurios atrodė viską čia jau tvarkė. Jie visap provokavo ir įžeidinėjo atvykstančius liaudies atstovus. „Šitam reiktų durtuvus...“ „Neprošal būtų šiam suvaryti virtinę švino...“ ir t. p.

Gatvėse girdėjosi šaudymai. Tūkstančiai beginklių piliečių, vėliavomis nešini, artinosi pasiseikinti savo pirmąjį seimą ir gatvėmis žygiavo, dainuodami revoliucines dainas. Jiems pirmąjį startinus prie Tauridos rūmų raudongvardiečių gauja paleido į juos šautuvų ugnį, kai kuriuos užmušdami vietoje, kitus sužeisdami, likusius išvaidydami.

Palengva atstovai susirinko salėn. Pagaliau istorinė sesija atidaryta ir tvarka atstatyta, Černovas išrinktas pirmininku. Jis pradėjo savo prkalbą su sikaupes ir išlaikydamas rimtį per visus jo adresu šūkiančius užgauliojimus iš galerijos, kuri buvo sausai prisikimšusi bolševikų perversmininkų. „Kiekvienas mano kalbos sakinyus buvo lydimas šauksmų, pašiepų, pagiežos ir šauktuvais mostigavimų“, vėliau pareiškė Černovas. Jis baigė savo kalbą vis didejančiame ermideryje.

Kaip pirmininkas, Černovas turėjo triukšmadarius šaukti prie tvarkos, bet jis puikiai matė, kad jie siekia išprovokuoti incidentą ir tuo pataisinti ginkluotų raudongvardiečių žygi, kurie čia buvo suvesti tikslu seimą sulikviduoti. Tad Černovas tylėjo. Paskui kiti bandė kalbėti bet jų kalbos skend šautuvų ir kumščių mostigavime aplink tribūną.

Vėliau Černovas rašė savo atsiminimuose: „Leninas, sėdėdamas valdžios ložės, demonstratyviai rodė savo pakenką seimui, išsireiždamas savo kėdėje ir rodydamas nuotauką, kad jam visa tai mirtinai nuobodu“.

Daugumai buvo duota galimybė nubalsuoti komunistų platformos“ priėmimą be diskusijų. Daugumas tačiau to nepadarė. Bolševikai į tai ap-leido salę, bet vėliau jie sugrįžo perskaityti seimo daug-

mai savo „deklaraciją“, kurioje jie apkaltino daugumą kontrevoliucija ir pareiškė, kad mūsų likimu pasirūpins organai, kurių rankose buvo tokie dalykai“ (suprask, Čeka).

Bolševikams tebelermuojant, kas daryti su tuo jiems nepatogu demokratiniu seimu, prie Černovo priejo stambus jūrininkas ir įsakė jam uždaryti posėdį, pridurdamas, kad toks esąs Liaudies Komisarų įsakymas. Jūrininko užpakalyje stovėjo visas būrys ginkluotų kitų jūrininkų kareivių. „Kokio Liaudies Komisarų?“ paklausė Černovas.

„Mes turime įsakymą. Vis vien jūs čia negalite ilgiau pasilikti. Kiekvieną minutę švie sos gali būti išjungtos. Ir sar gyba jau pavargo“.

„Seimo nariai taip pat pavargo“, atsakė Černovas, „bet jie negali eiti poilsio, kol jie ne atliko liaudies jiems pavesto uždavinio — nuspręsti žemės reformą ir būsimos valdžios formą“.

Tai taręs Černovas pradėjo sakytį žemės Reformos istatymo projektą. Per šauksmus ir triukšmą istatymo paragrafai buvo nubalsuojami ir primami. Bijodami, kad šviesa gali būti užgesinta, atstovai apsirūpino žvakėmis. Pasiūlymas įvesti respublikos santvarką buvo priimtas vienbalsiai. Pagaliau, jau auštant, Černovas nutarė paskelbti pertrauką iki pietų meto.

To pietų metų taip ir nebeteko sulaukti.

Atvykę per dvyliką atstovų rado seimo rūmų duris užrakintas ir užantspauduotas. Dury buvo saugomos kulkosvaidininkių kuopos ir dviejų laukų patrankų. Vėliau tą pačią dieną bolševikai paskelbė, kad Steigiamasis Seimas „panepadarė. Bolševikai į tai ap-leido salę, bet vėliau jie sugrįžo perskaityti seimo daug-

jo“ prieš tautos balsą... B. d.

Toliau tėvų testamentą Mokslo-technikos naujienos besklaidant

J. CICENAS.

III.

Visuomet priešais save rytojų regėk, — ši išmintis, kaip raudona siulė, eina per visą tautos gyvenimą. Kaip ryškų atstovą, paimkime sukaustuvininką dr. Kazį Grinių, kuris gimė lygiai prieš 85 metus. Mirė pernai. Tai Varpininkas, Didžiojo Vilniaus Seimo dalyvis, Steigiamo Seimo ir kitų Seimų narys, Respublikos premjeras, Respublikos Prezidentas, žodžiu — visuomenininkas ir valstybininkas plačiaja to žodžio prasme. Dr. K. Grinių geriausia apibūdinti šia apybraiža: prieš 35 metus mirusio Petro Kraučiuo (pati žymiausiaji tautinio atgimimo asmenybė) mokins ir jo idėjų tolimesnysis vėliau neišsės. O tos idėjos amžinai gyvos:

Mylėkit savo tėvų, per tiek šimtmečių išlaikytą žemę, lietuvių kalbą, gerus senovės palikimus.

Visur ir visados pasilikite lietuviams, nesigėdykite būti lietuviams.

Nebjokite dėl savo tautos laimės nukentėti.

Visur skelbkite teisių lygybę ir daromas lietuviams nuoskaudas.

Laikykitės vienybės, nesiskirkite dėl menkesnių dalykų, visados atmindami, kad svarbiausias dalykas yra visos tautos atgijimas, susipratimas ir išvienėjimas prieš bendruosius spaudėjus.

Laikykitės amžiais nusistovėjusių dorovės dėsnių, meilės artimo, teisingumo, sąžiningumo, tolerancingumo, darbštumo.

Venkite įžeisti svetimus nuoširdžius įsitikinimus, kilnius jausmus; nekelkite tikybinių ginčų, nes jie kenkia geram sugyvenimui.

Branginkite savo sveikatą, kad ilgiau galėtumėte tarnauti lietuvių tautos labui (cituoja iš K. Grinių „Minčių ir Atsiminimų“).

Čia („visuomet priešais save rytojų regėk“) minėtina ir visa eilė kitų sukaustuvininkų:

Prieš 65 metus gimęs prof. Albinas Rimka — lietuviškosios statistikos kūrėjas ir žemės reformos smegenys.

Prieš 90 metų gimusi Gabrielė Petkevičaitė-Bitė — Steigiamo Seimo Pirmininkė, iki spaudai atgaunant rašytojos Žemaitės ir daug kitų mokslo trokštančių, bet pinigų stingančių rėmėja ir šelpėja.

Prieš 85 metus gimęs Saliamonas Banaitis ir prieš 65 metus gimęs Balys Žigelis — abudu lietuviškosios knygos talkininkai.

Čia mūsų mokslininkai: prieš 80 metų gimęs Vancas Čepinskis, prieš 65 metus gimęs Pranas Dovydaitis ir Viktoras Biržiška; čia eilė spaudos darbuotojų, pedagogų ir kt., ir kiekvienas — didesnio ar mažesnio masto darbų tesėtojas, ir jų trūšas po daugelio metų tebešviečia kaip vaivorykšė po griausmą lietaus.

Sulauksime laisvės — ne amžiais vergauti! — vėl po daugelio laisvo gyvenimo metų lietuviui grįžta atmintin prieš 50 metų mirusio Prano Vaičiūčio žodžiai. Tenai, anapus geležinės uždangos, genocidas. Tenai gyva ir kun. Ant. Vienažindžio (gimusio prieš 110 metų) tiesa:

Aštrūs valdžios peiliai širdį man pervėrė
Ir sunkų lenciūgą ant kaklo užnėrė...

Arba:

Numylėtojo mano vietoj
Gyvena barzdyla.
Nebėr jos brolio nei vieno —
Visi išvaryti...

Aiman, gyvi ir Lazdynų Pelėdos (mirė prieš 25 metus) Juozo skundo žodžiai: „Kas mus senius į kapus bepalydės? Kas apverks, apraudos?“

Bet kartu su aimana iš anapus ateina prieš 120 metų gimusio Jurgio Sauerveino - Girėno giesmė, kaip žaibas subjurusią naktį:

SIDABRINĖ LAPĖ

Emils SKUJENIEKS

III.

Mudu nežinojom. Palyginti nežymūs užskridimai virš Rygos, keletas puolimų Breslau mieste — tai viskas, ką matėm. Bet kaip tik toji nežinia mus dar labiau jaudino.

Bėgančius gatvė mus akino keistos šviesos, kabančios danguje. Kiek tik žvilgsnis aprėpė jos buvo užpildžiusios skliautus. Jų tikro vardo ir šiandien nežinau — žmonės jas vadina eglutėmis. Mirgėdamos įvairiom šviesom, jos naktį pavertė šviesiausia diena. Beveik nerajosi sustoti ir pasigrožėti puikiom ugnies spalvom, bet sirenos, kurios vis dar kaukė, kaip pakvairiusios, vertė mus bėgti — bėgti ir gelbėti gyvybę. Greičiau iš tų ugnių nušviesto rato, kurios neša sunaikinimą ir mirtį!

Slėptuvės įieškoti nereikėjo. Ilga žmonių srovė plaukė į ją. Moterys bardamosios traukė už rankų apsimiegojusius vaikus, vėlėsi ryšuliai tarp kojų ir matalavo ant pečių. Kai kurie išsprūdo ir paliko purvyne. Minia juos sutrypė, neklausydama savininko aimanų ir šūkavimo. Negalėjau suprasti, iš kur šitam sugriautam ir tuščiam rajone staiga atsirado tiek daug gyvų žmonių.

Kurtinantys sirenų riksmas emė tartum riedėti nuo kalno žemyn, ir palengva nutilo. Jų vietoje pasigirdo kiti, dar pavojingesni, garsai. Eglučių nušviesto padangėj pasigirdo sunkūs bombonešių motorų ūžimas. Visai netoli mūsų pradėjo loti priešlėktuviniai pabūklai.

Atrodė, kad bėgome visą amžinybę, bet slėptuvės vis dar nebuvome pasiekę. Iš šalutinių gatvių tvino naujos, slėptuvės įieškantių bangos.

Staiga už mūsų nugarų sušvilpė, lyg aštrus botago kirtis. Po jo antras, ir orą perskėdė du baisūs sprogimai. Netoliese griuvo mūrai ir pasigirdo garsūs klyksmai.

Minia susiūbavo. Kai kurie, lyg stabtelėjo, norėdami bėgti kita kryptimi. Bet juos minia parvertė, ir apie atsikėlimą nebegalėjo būti nė kalbos. Sprogimai dažnėjo — tai vienoj, tai kitoj pusėj, už nugarų ir priekyje. Visa aplinkui virė, kaip pragaro katilė.

NAUJAS ODONTOLOGŲ IŠRADIMAS

JAV Columbia universiteto denilinio atomo sprogdinimo medicinos fakultetas 11 metų dirbęs bandymus priauginti gyvų vietonį pašalintų dantų dnatis. Eksperimentai davė labai gerų rezultatų. Gydytojais katėms dantis jau išmoko priauginti. Jie esą įsitikinę, kad galima bus ir žmonėms to kiu pat būdu vieton pašalintų dantų priauginti naujus gyvus dantis. Dabar jie paskelbė dantų atsargai sudaryti „gyvų dantų banką“, kaip esąs organizuojamas „kraujo bankas“, kurio sudaro, reikalingos transfuzijoms, kraujo atsargas.

IŠRADO NAUJĄ PARAIŠUTĄ

Amerika rūpinasi iš oro nuvesti ne tik žmones, bet ir stambesnius instrumentus.

Kaip žinoma, tankus nuleidžia lėktuvai. Tankai nuleidžiami lėktuvui visai nenusileidžiant. Lėktuvas tik tai prisizemina ir paleidžia tanką kuris iškart gauna greitėjimą ir pradeda veikti visu tempu. Bet toks nuleidimas reikalingas tik kamų sąlygų, kurios ne visur esti. Todėl JAV technikai padarė naują paraišutą, kuris gali nuleisti krovinį iki 3 tonų sunkumo.

Naujai išrastasis paraišutas atsidaro automatiškai. Po paraišutu yra metaliniai rėmai, kurie palaiko krovinį. Nusileidimo atitrunkai sumažinti po rėmais yra pritaisyti guminiai rutuliai.

BANDO VANDENILINĖ BOMBĄ

Eniwetdtk bandymų vietoje šiomis dienomis, kaip praneša JAV atominės energijos komisija, daromi labai svarbūs atominiai bandymai.

Privačios žinios teigia, kad be to, už 100 milijonų dolerių tie bandymai esą daromi vandentankams motorų.

Kad ir kelintas apsiėmė
Niekui paversti mus visus,
Lietuvninkų vaisinga žemė
Tik vis gimdys lietuvininkus...

Čia pat, Tėviškės Himno fone, suskamba dr. J. Šliūpo (gimusio prieš 60 metų, mirusio tremtyje 1944 m., beredaguojuojant atsisaukimą į pasaulio lietuvių) balsas:

— Jei atsisakysime kovos prieš komunizmą, mūsų vardą ainiiai minės kaip judošių...

Ak, šis didysis maišto prieš vergiją ir rutiną ir veikimo už laisvą ir nepriklausomą žmogų dainius negali klysti, nes gi kas, jei ne jis, pats pirmas caro siautėjimų amžiuje išprašavo laisvę. Tai buvo prieš 65 metus.

Vos dr. Šliūpui nutilus, atsiliepia prieš 5 metus tremtyje miręs Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus:

— Jau tuoj, už kampo, — dusdama šaukė atsisukusi Irma, norėdama mus padrasinti.

Tą akimirką kažkoks vyras, išbėgęs iš skersgatvio, visu smarkumu atsitrunkė į ją. Netvirtai pataisyta lagamino rankena neišlaikiusi nutrūko. — Sunkus nešulys atsitrunkė į grindinį ir subiro. Audekliniai maišukai pasklido į visas puses.

Irma sustojo taip staiga, jog mes, bėgdami paskui ją, jos vos neapvertėm. Sustojom, ir praretėjusioj tekėmėj pasidarė mažytė sala.

Irma, visai pasimetusi, sukinėjosi prieš mus, nežinodama ką daryti. Sumišome ir mes — visa įvyko tap netikėtai ir nelauktai.

Už mūsų vėl sušvilpė. Mes, lyg milžiniškos rankos pastūmė, pasinesėm į priekį. Ausyse suskambėjo ir netoliese nuo mūro atskilęs luitas smogė į gatvę. Bomba sprogo, galbūt, už keletos šimtų žingsnių.

Atsipeikėjau pirmas ir nutvėręs Irmą už rankos tempiau su savimi. Ir žmona, lyg įsakyta darė tą patį. Už keletos žingsnių gatvės pakraštį, po didžiulio pastato griaučiais buvo pastatyta lyg pastogė. Jos šešėly grūdosi susispietusi minia.

Irma blaškėsi ir unkstė, stengdamasi išsiplėsti, bet mes jos nepaleidome. Įvilcome pastogės ir tempėme toliau į tą pusę, iš kurios sklido užkimas šauksmas: — Į čia! Į čia!

Perbėgė nedidelę aikštę, atsiradom prie tamsios durų angos. Prie jos stovėjo du šalmuoti vyrai, kurie kiekvieną grūstė įgrūdavo vidun, į požemį. Tenai, tamsoje, kitų rankos pasitikdavo ateivius ir juos navedavo toliau. Vienas vyrų visą laiką šūkavo, kviesdamas žmones iš igatvės lėptuvėn.

Dėl mūsų sugaišimo buvome vienį paskutiniųjų. Įgriuvom rūšin ir pasidavėm tvarkytojų valiai. Keli tamsūs pavidalai mus stūmė rūšio gilumon.

Staiga visą požemį sudrebino naujas sprogimas. Rodėsi, kad sviedinys nukrito čia pat aikštėje.

Šalmuotieji skubiai išoko vidun ir užtrenkė sunkias geležines duris. Vienas jų pradėjo balsiai keiktis. Koridorių užsidedė mėlyna švieselė.

— Dėmesio, dėmesio, — superpė garsiakalbis. — Pirmoji bombonešio banga skrenda virš miesto centro. Antroji artinasi nuo Oranienburgo. Trečioji perskrido Stendalį ir greit pasieks Ratenau. Sekis tolimesni pranešimai.

Nejaukus balsas valandėlei praskaidrino Irmos sąmonę. Ji išsiplėšė iš mūsų, pribėgo prie durų ir pradėjo tūrtusiai daužyti jas kumštėmis.

BANDIMO ATOMINĖS ENERGIJOS LAIVŲ VARIKLIAI

Amerikos atominės energijos komisija Idaho Falls darė bandymus pritaikyti atominę energiją laivams varyti.

Kaip žinoma, panašūs bandymai yria daromi ir lėktuvams ir povandeniniams laivams varyti, bet bandymų pasekmės dar ne skelbiamos, neaiškinamos.

NAUJAS WALLACE SUPERVISLIUKAS.

Henry Wallace atidengė sensacingą naują visiškų veislę, išaugintą savo Westchester County N. Y. ūkyje. Jis tvirtina, kad naujas paukštis augs dvigubai didesnis ir dukart greičiau pradės dėti kiaušinius jaunesnis ir dažniau, negu bet kokia dabartinė vištų veislė imtinai su greit augančiais jo pačio, prieš keletą metų, ištobulintais Hy-Line veislės visiškais. Tarp kitko šių metų Hy-Line vištų gamyba pasieksianti apie 20 mil. ribą.

PENICILINU GYDO IR AUGALŲ LIGAS.

Yra žinoma, kad augalai, kaip ir gyvuliai, serga įvairiomis ligomis. Fitopatologai išbandė augalų ligmos Peniciliną ir Streptomyciną, ir pasirodė, kad Penicilinas sėkmingai gydo bulvių puvinį, o Streptomyciną — skiepių vėžį. Dabar ruošiamasi šiuos vaistus plačiai panaudoti gydyti augalų ligas.

TANKAI MILŽINAI.

Amerikos Chrysler firma gavo valdžios užsakymą pagaminti už 100 milijonų dolerių galingiausią tankų, kokių ligšiol Amerikoje dar negaminio ir, be to, už 100 milijonų dolerių tankams motorų.

— Darbas, tik darbas išvaduos Tėvynę ir atpirks mūsų svetur užbūtą laiką...

Nuo bado maro ir komunizmo, — šitaip, bet ne kitaip, lietuvis anapus geležinės uždangos perstavo suplikacijų žodžius, ir jo tikėjimas svaresnis ir tvirtesnis už mūsų. Dėl anapus grūdinau koncentracijos stovyklose, Partizanų mūšiuose ir visokeriopame rezistencijos veikime, ir jie istoriją geriau atsimena ir permato:

— prieš 720 metų kryžiuočiai pradėjo pulti aiškių kiltis.

— prieš 715 metų kalavijuočių ordinas ties šiauliais susitiko su lietuviams, dar vienos tautinės valstybės neapjungtais, ir savo kailiu patyrė amžiams, kad nebelaimės.

Pirmųjų lietuvių pavojaus valandą ir talkos atveju vienybės, Kęstučio lietuviškumo ir Algirdo valstybiškumo privalu mokyti iš brolių, kurie anapus geležinės uždangos Lietuvą sergi su ginklu ir vienetu vienu šūkiu:

— Tautos reikalas — vyriausia pareiga!

Jiems, jau mirtinai išvargusiems ar NKVD budelių apsupimo atveju besisprogdinančiam granatai, neabejojamai girdėti sukilėlių daina (iš prieš 55 metus gimusio Balio Sruogos „Apyaušrio Dainos“; dainos tekstą braukė raudonųjų ir rudųjų fašistų cenzoriai, bet daina, lygu liaudies, plito į žmones):

Sužibus rasoje dalgelė
Virpančia ugnim, —
Išvaliosim laisvės kelią
Degančiom širdim.

Ne dalgelėm sužibusim —
Sakalų sparnais,
Žemę liudinčią paguosim
Smūgiais kaip varpais.

Apsivers grabai iš baimės,
Mūrai subyrės,
Kad kovoj už laisvės laimę
Smogsim iš peties!

Mes, kaip vėtra, pasikėlę
Širdimi laisva
Eisim guosim Tėviškėlę
Ašmenų daina...

Prieš beveik 250 metų baigėsi daugelį metų trukęs baisiausias Lietuvoje maras. Daugiau kaimų pėdsakų neliko. Tauta tačiau kėlėsi gyventi ir pavojus iš naujo drąsiai pasitikti. Poetas K. Bradūnas „Mare“ piešia jaudinantį vaizdą, kai du gyvi išlikę žmonės susitinka ir pasiryžta:

— Žiūrėk į tolį. Lig dangus.
Vis lygumos ir vis derlingos —
Kaip valandos čia būt prasmingos
Galingo, dirbančio žmogaus.

— Dirvonai būtų suarti,
Kvepėtų šviežias duonos raugas;
Tu būtum milžinu išaugęs
Saulėtoji ainių ateity.

— Kelionės lazda čia smeigiu
Į juodžemį — į baisią jėgą,
Kuri man gyslomis nubėga
Banga siūbuojančių rugių.

Kaip juostą čia dienų dienas,
Kaip drobę ausiu į rietimą,
Namų šventam prisikėlimui
Skambės vėl motinos daina...

Mūsų numylėtoji vienatinoji Tėvynė anapus geležinės uždangos. Stalino tironija be kovos nežus. Bet pasaulis bunda. Sąžinė iš lėto prašoka biznį. Ak, žmonijos istorija aukso raidėmis pabrėžė tą dieną, kai laisvosios tautos pakils šventajam žygiui prieš Stalino tironiją. Komunizmas žus, kaip žūna kiekviena tironija, kiekvienas smurtas prieš žmogų ir laisvę. Bet ar mes, po laisvosių Vakarų pasiklidę lietuviams, turėsime tokią valią Tėvynei atkurti, kaip anie arčiau nežinomi broliai, sveiki baisųjį marą pergyvenę? Ak, jei nenorime, kad laikas pakirstų mums sparnus ir iš sąžinės beliktų kempės šipuliukas, budėkime, budėkime poilsui skirtą laiką nutraukdami tėvų testamentui kaip reikiant suprasti.

— Atidarykit! Atidarykit! — Ji klykė. — Turiu išeiti laukan!

Bet sargyba buvo nepermaldujama.

— Tikrai po pavojaus atšaukimo, — atsakė griežtai vienas sargybinių, paėmė Irmą už rankos, atitraukė nuo durų ir bandė nuvesti koridorium tolyn. Bet ji ir vėl ištrūkusi atsitūpė prie sienos, netoli durų, ir įsikniaubė delnuosna. Kažkokia moteris priėjo prie jos ir bandė prakalbinti, bet Irma nieko neatsakė.

— Kas jai — vaiką paliko gatvėj? — Pašnibždomis paklausė manęs vienas sargybinių.

Man pasidarė nejauku. Nenorėjau meluoti, nes jis, ko gero, ją būtų išleidęs laukan. Bet kaip pasakyti tiesą, kad visas jos širdies skausmas dėl keletos sidabrinių monetų? Negalėjau ir to pasakyti. Vokietis žiūrėjo į mane protingom ir užuojautos pilnom akim.

— Tikrai nežinau, — išsisukinėdamas atsakiau. — Nešulys pabiro gatvėj — viskas paliko ant grindinio.

— Kaip gi žmogus gali dėl turto pulti tokion nevilting, — vokiečio balse girdėjosi nežymus priekaištas.

— Bet ji jau ir taip viską prarado. Gatvėj liko jos paskutinis turtas, — bandžiau teisinti.

Vokietis sunkiai atsiduso.

— Dabar tokių daug pasaulyje! Visdėko gyvybė pirmoj vietoj. Taip, taip, kada, galų gale, šitas naikinimas pasibaigs?

Jis sugrįžo į savo vietą, o aš atsisėdau ant suoliuko. Priėjo žmona ir skėstelėjusi rankomis atsisėdo šalia.

— Dėmesio, dėmesio, — vėl suaidėjo garsiakalbis. — Pirmoji banga nukrydo į šiaurę. Antroji pradėjo operaciją miesto šiaurinėj daly. Trečioji pasuko į pietus ir, atrod, Berlyno nesiekė. Kitos bangos artinasi nuo Hamburgo ir šiuo metu skrenda virš Lueneburgo. Atšaukimas dar nenumatomas. Sekis tolimesni pranešimai.

— Taigi! — pratarė vidutinio amžiaus moteris. — Reikia sėdėsime čia visą naktį. O rytdieną anksti — į fabriką. Geležinkeliai bus, tikriausia, sudaužyti, tai ir kulniuo sim nuosavom kojom. Kas žino, ar namus iš viso rasim rytoj?

— Neužmiršk, kad dar teks pastovėti eilėj prie supuvusių kopūstų, — pasigirdo kitas balsas. — Be keturių valandų nieko nesulauksi. Vyras grįš iš darbo — o ant stalo nėra ko padėti.

— Tylos, tylos, — tildė senesnysis durų sargybinis, bet

Apie modernią metalurgiją

INŽ. J. BULOTA.

V. As prisimenu, kaip prieš porą metų mane nustebino posakis: nereikia perkaitinti aliuminijaus, kad jis nemirtų. Vėliau bebandydamas įsitikinti, kad užmestas aliuminijus patenka niekam nebetinkanti ir nebeatgarvinanti koringa masė, nes molekulinė gyvybė taip užmesta peraukštoje temperatūroje ir greičiausia pirmi nės formos ta gyvybė tepasi ko tik aliuminijaus atomuose. Taigi mikroskopas yra ir ypatinai puspalpčių bei siurprių metalurgo draugas ir būsimojo mažojo pasaulio akis.

Kaip matote ir mūsų studija isturti pigiausiai — paprasčiausiai ir moderniausiai argon — arkinų — aukštos frekvencijos virinimo aparatą daugiau ir labiau verčia skverbtis į maną jį pasaulį, t. y. pažinti metalus sudarančius atomus, vėliau molekules, dar vėliau sudarančius iš jų kristalus tas magiškas, taip daug reikšmės, nežinomos patarimai turinčias fiziškas žvaigždeles, gražiai aprašytas nežinomo poeto:

Sarmotas rytas nebataško niegu,

Tik kvapą užimdamas spaudžia

ir pirštais gudriais viršum

stiklo langų žvaigždėmis verpalą audžia.

Šių žvaigždžių fiziškas susidarymas metalams atauštant paaikškinti reiktų naujos paskaitos, pavadintos metalų kristalografija. Šis mokslas, gal būt seniausias metalurgo pagalbininkas yra aprašytas tūkstančiuose knygų, ištirtas ir tebetiriamas ir pilnas filosofijos, hipotezių, matematikos, chemijos ir fizikos fenomenų bei slaptų liejyklų naudojamų dia gramų ir tt. Ir ši mokslų gam virintojui ir ypač tyrėjui reikia, nors jo pagrindus, gerai žinoti.

Sugrįžtant, tas mažojo pasaulio tyrimas vėliau verčia virintoją tirti naudojamo metalo pagrindinį sudaromąjį elementų pridedamas kitų elementų priamais, dar vėliau fiziškas gauto metalo savybės, bei techninių atsparumų tempimui, sugniužimui, lenkimui, susukimui, tūsumui, amžius ir jį veikiančių pulsuojančių jėgų atsparumas temperatūrai, pa-

galiau jo fabrikacijos lengvumas, pigumas, gražumas, metalo lengvumas ir panaudojimo galimybės.

Tik dėka visų šitų žinių pri taikymo ir ypatingai virinimo metodų gero panaudojimo, štai po penkių šimtų metų pradedama įgyvendinti tas beveik iki detalių išdirbtas Leonardo de Vinči reakcijos lėktuvo projektas. Čia irgi aš savo laiku domėjiesi, galėčiau jums paaikškinti reiktyvaus lėktuvo — aviacijos ateities veikimą ir principus, bet, tepaminėsiu, kaip gal matote reaktyvius motorus, jų iš požiūrio paprastumą ir ypatingai lengvumą, palyginus su gaunamų kelių tūkstančių P. S. jėga. Matėte turbinių sparnelius, pagamintus iš specialių plienų bei lengvųjų metalų, privirintų prie jų sukimosi ašių, pagaliau suspausto oro ir skysto kuro į švirkštyklus įdegimo ir išmetimo kameras, kurios taip pat padarytos iš gerai ištirt atsparių temperatūrai ir mechaniniam atsparumui specialių suvirintų metalų dalių. Čia irgi išlieti ar ištęskinti sparnelių ar kamerų plonų sienelių ar ypatinios formos senais technikos būdais nėra įmanoma, tik virintojas metalurgas atitinkamai lankstydamas metalų lapus, galėjo tai išspręsti — įvykdyti.

Reik visiškai būti tikram, kad netolimoje ateityje, kada reakcijos lėktuvai naudosis ne tolais benzino, o gramais radio aktyvių medžiagų deintegracija tiems patiems jėgos ištekliais atsiekti, kada tuo pačiu jų greitis dabar teoretiskai ir praktiskai atsiekiamas per porą tūkstančių kilometrų į valandą, pakils iki kelių ar keliolikos tūkstančių km į val. Kada elektronistai supaus reikalingo deguonio žmogaus gyvybei palaikyti kiekius ir mažus tūrius arba biologai išspręs koncentruoto maisto problemą, tai nuskristi žmogui į mėnulį tereiks kelių dienų ar savaitės iš jo sugrįžti arba pergyventi Tolstojaus aprašytos Aeltos malonumus Marso planetoje.

Su šiuo aš ir baigsiu trumpus paaikšnimus apie šių dienų moderniąją metalurgiją — metalų suvirinimą, tik pridurdamas keletą žodžių iš gal būt jų filosofinės pusės. B. d.

ir jo balsas neskambėjo labai įtikinamai. Atrodė, kad kalba iš pareigos.

— Tiem, kurie fronte, sunkiau. Kiekvienam reikia atiduoti duoklę pergalei.

— Pergalei! — pirmoji kalbėtoja piktai supunkštė ir nutilo.

Pasižiūrėjau į Irmą — ji sėdėjo kaip sustyrusi. Supratau, kad šią akimirą jai negalima padėti.

Marė apėmė toks nenugalimas nuovargis, jog akys lipė lipo. Išvarginti nervai nebeišlaikė įtampos. Ir žmona snaudė. Susirangiau patogiau ir užmigau.

Retkarčiais pabudavau nuo garsiakalbio rėkavimų. Ap sižvalges pastebėjau, kad nė vienas mano kaimynų nesijaudina, ir, užsitraukęs ant akių kepurę, vėl snūduriavau. Ru vau viskam abejingas.

Staiga pabudau — kažkas tasė už rankovės.

— Eism — aliarmas atšauktas, — skubino žmona.

Slėptuvė virė, kaip skruzdėlynas. Kiekvienas rankiojo daiktus ir grūdosi į durų pusę. Tarp minios murmėjimų girdėjau vienodą, tęsiama sirenų riksmą. Pavojus baigėsi.

Šalutaisai senis krapštinėjo šovinius. Už jo nugaros stovėjo Irma. Vos durys prasivėrė, ji išnėrė pirmoji laukan ir dingo.

Šviežias, vėsus oras išblaškė snaudulį. Buvo gerokai prašvite.

— Padėję vienas kitam užsimesti ant pečių ryšulius, pasileidome per griuvėsius išmintu takeliu į gatvę.

Gatvė atrodė kitaip, negu vakar vakare. Vietomis buvo visiškai užversta griuvėsiais ir oras, kvėpiantis degėsiais, graužė gerklę. Gaisrų nesimatė, nes šiame rajone nebuvo nieko, kas galėtų degti.

Čiapat, gatvės kampe, kur pabiro Irmos ryšuliai, sviedinys buvo išplėšęs milžinišką duobę, nuo vieno šaligatvio ligi kito. Duobės pakrašty, atsiklaupusi ant kelių, ropojo skeveldromis Irma ir krapštinėjo suverstą žemę. Nė vieno jos ryšulio aplinkui nebuvo matyti. Visą naktį išvargę slėptuvėje žmonės abejingai ėjo pro šalį. Tokie reginiai jiems buvo įprasti. Sustojome tikrai mudu su žmona.

— Irma, einam namo, — pasakiau, nes mano geršnio nesugalvojavau.

— Palik mane ramybėje! — ji piktai atkirto ir rausėsi toliau.

Tai paskutiniai žodžiai kuriuos ji man pasakė. Į sekančius raginimus ji nieko nebeatsakė, tarytum mūsų nei girdėtų, nei matytų. Ką galima dar daryti? Patraukėm pečiais, susižvalgėme ir pakėlėme nuo žemės ryšulius.

KARALIAUS MINDAUGO AUKŠTŲJŲ MOKSLŲ INSTITUTAS

Instituto organizacija jau nu vičiūtė, Generalinis Sekretorius. Karaliaus Mindaugo Aukštųjų Mokslių Institutas skelbia: Melbourno sričiai. Institutas mokslo metus pradeda 1951 metų pradžioje išskilmingu viešu aktu. Instituto Direktorius laikys pasikaitą ir bus meninė dalis. Šiems mokslo metams numatoma dėstyti sekantieji dalykai:

I. Istorijos skyrius: 1. Lietuvos Istorija. Visuotinioji Istorija. Bus dėstoma kultūros istorijos šviesoje. II. Filosofijos — pedagogikos skyrius: 1. Religija. 2. Filosofija. 3. Pedagogika. 4. Lietuvių kalba. 5. Anglų kalba. III. Teisės, ekonomikos ir socialinių mokslų skyrius: 1. Socialinės ir ekonominės doktrinos. 2. Lyginamoji teisė. 3. Teisės principai. 4. Teisės filosofijos istorija. 5. Australijos konstitucinė teisė. 6. Vie šoji teisė.

IV. Meno, muzikos ir literatūros skyrius: Menas ir jo istorija. 2. Lietuvių literatūra. 3. Anglų ir australų literatūra. V. Australijos skyrius: 1. Australijos socialinė apsauga. 2. Australijos komunalinė santvarka. 3. Viktorijos darbo ir ūkio teisė. 4. Profesinės unijos. 5. Svetimšalių teisės. 6. Australijos ūkis. Australijos istorija. 8. Australijos pa pročiai.

Paskaitos bus laikomos laisvu nuo darbo laiku, su Institutu lankytis susitarus. Dėstoma bus lietuvių ir anglų kalbomis. Numatoma, kad beveik visi australiečiai dalykai bus dėstomi angliškai.

Išlausius nustatytą kurio dalyko kursą ir išlaikius egzaminus bus duodami atitinkami pažymėjimai. P. S. Apie suorganizuotus Instituto skyrius kituose miestuose bus pranešta atitinkamu laiku.

GRAŽIAI PAMINĖJO PREZIDENTĄ

Detroito Lietuvių Organizacijų Centras kovo 11 d. išpu dingai pagerbė buvusį Lietuvos Prezidentą Dr. Kazį Grinių. Garbės prezidiumą sudarė organizacijų pirmininkai. Amerikos ir Lietuvos vėliavas asistato skautės ir skautai. Po prezidento pagerbimo ir Lietuvos himno buvo dr. Br. Ballelio turininga ir svari paskaista.

Meninę programą atliko vietiniai ir svečiai meimininkai iš

Sugrįžus į viešbutį mano širdis pasidarė nerami. — Eisiu pasižiūrėti, — tariau žmonai. — Gal pasiseks ją parvesti. Pamiegos kiek ir pasidarys sukalbamesnė. — Eik, — pritarė žmona. — Pamatysim, kaip toliau elgtis.

Mano žygis nepasisekė. Prie duobės Irmos neberadau. Pasidariau skersinėse gatvėse, pavakščiojau ties griuvėsiais, paklausinėjau praeivių. Jie tikrai trukčiojo pečiais. — Neatsitiks nieko baisaus, — ramino mane žmona, kai grįžau visai nusiminęs dėl savo nesėkmės. — Grįš tikriausia — jei ne šiandien, tai rytoj.

Žmonos pranašavimai neišsipildė. Mūsų Sidabrinė Lapė negrįžo. Nei šiandien nei rytoj. Ji niekad nebegrįžo.

Šioje vietoje beveik galėčiau biagti pasakojimą apie tą keistą moterį. Bet gyvenimas nevisuomet toks negailėstingas, kaip mums atrodo — net posūniams ir podukroms. Kartais jįsai labai liūdniems nuotykiams prirašo laimingą pabaigą.

Išsibastę po Vokietiją, pergyvenę ne vieną baugų nuotykių, pagaliau, radome pastogę vienoj stovykloj. Karo siau bas buvo pasibaigęs. Kaip išmanydami pradėjome statyti savo gyvenimą, stengdamiesi jį atremti ant tų pačių pamatų, kaip tėvynėje kadaise.

Bet man vis prisimindavo Sidabrinės Lapės likimas. Pasirodžius pirmiesiems latvių laikraščiams, atydziai sekiau pranešimus, bet Irmos Lapės vardo neradau nei tarp jieškančiųjų, nei tarp pajieškomų.

Nuo Berlyne praleistųjų kelių mėnesių praėjo dveji metai. Teko kartą nuvykti vienon tolimesnėn stovyklon, kažkokion konferencijon. Konferencija — kaip paprastai — buvo gerokai nuobodi ir varginanti. Kitos dienos popietę atvyko stovyklon sunkvežimis, kuris turėjo mus nuvežti atgal stotin.

Aplink mašiną susirinko didokas būrelis stovyklos gyventojų atsiveikinti. Baigiau šią ceremoniją pirmasis ir, įsiritęs į sunkvežimį, atsisėdau tolimiausiam kampe.

— Leksikone, tai tu čia? — išgirdau už nugaros netauktą moters balsą.

Išgirdęs seniai, nuo redakcijos laikų, užmirštą vardą, nu stebės atsisukau.

Ant kelio stovėjo Sidabrinė Lapė su vaikų vežimėliu. Nežinau, ar kas npr mane būtų galėjęs labiau nustebinti, už šiuodu, tariamai nesuderinamus, dalykus. Ji tai nujaudė ir todėl šypsojosi visu veidu.

— Kaip tu čia atsiradai? Kur tu tada Berlyne prapuolei? — skubėjau klausinėti.

KULTŪRINĖ KRONIKA

Į MONTREALI ATVYKS LIETUVIŲ BALETAS

Bostone veikia lietuvių klasi užmezgė per savo tautietį, to kinio baleto studija, kurią veda Lietuvos Baleto solistai p. Ma lieškas, kontaktą su orkestro Liepinas ir p. Babuškinaitė-Vasiliauskiene. Jie Bostone jau turėjo kelis baleto koncertus. Koncertai praėjo dideliu pasisekimu.

Dabar ši grupė numato atsi lankyti Montrealyje ir čia duoti klasikinio baleto koncertą.

Muzikinę dalį veda Kauno konservatorijos profesorė ir Lietuvos operos pianistė p. S. Paleček - Levickienė. Baleto koncertas, kokio Montrealio lietuviai dar neturėjo, numato mas apie gegužės mėnesio vidurį.

LIETUVOS MENO MOKYKLOS PROFESORIUS

žymusis dailininkas P. Dobužinskis, kuris laikas kai dirba garsiojoje New Yorko „Metropolitain“ eperoje dekoratorium.

„Metropolitain“ opera yra brangi. Už didelius pinigus ji superka visus žymiausių pasaulio menininkus — solistus, dirigentus ir dailininkus. Bėt ne be to, kad ten didelę rolę vaidina protekcijos, pareiškiamos šokiai ar tokia forma.

Visi menininkai tačiau skundžiasi, kad tikrai kūrybai — šviesiai, aukštai ir visai laisvai — vis dėlto sąlygų ten nėra. Dažnai tenka pasiduoti žemo skonio biznisiškiems reikalavimams. Todėl visi žymieji menininkai New Yorko „Metropolitain“ operoje tikrai pasipiginėjau, o meno kurti išvyks ta į Europą.

RAŠYTOJAS PULGIS ANDRIUSIS

dabar gyvena Australijos miest Sydneyje ir laisvu nuo darbo laiku rašo. Jau yra sukūręs naujų veikalų. Bet jis Australijoje nemanąs pasilikti ir netrukus žada persikelti į Jungtines Amerikos Valstybes.

Kaip žinoma, neseniai iš Australijos persikėlė į Jungtines Amerikos valstybes ir rašytojas Ramonas. Yra ir daugiau lietuvių, kurie projektuoja persikelti iš Australijos Amerikos kontinentan.

Tiktai kažin, ar tik ne Australijoje mūsų tautiečiams menininkams geresnės sąlygos dirbti ir kurti?

DIRIGENTAS VYTAUTAS MARIJOŠIUS

kviečiamas Rio de Janeiro simfoninio orkestro dirigentu, jau ja Vida Tamošiūnaitė.

— Ilga istorija, palikim kitam kartui, — ji numojo ranka. — Atvažiuok kada aplankyti, bus daugiau laiko. — Kaip tau dabar sekasi? — Puikiai, — atsakė, ir jos šypsena dar paplatėjo. — O kaip pusrubliukai? — mane krinto senasai klausimas.

— Nuostabiai, — ji atsakė visai neįsižeidusi. — Tą kart prauvo sidabriniai pusrubliukai — dabar pati įsigijau auksinį rubliuką.

Ji išdidžiai parodė į vaiko vežimėlį, kuriame pro antklo dės kraštelį dvejose žvalios akutės žiūrėjo į pasaulį.

— Berniukas? — paklausiau.

— Kaipgi — berniukas!

— Tavo?

— O kieno kito?

— Nuostabi mergina tu, — praspūdo man.

— Kokia čia mergina — jau dveji metai moteris, — juokėsi Irma, ir jos juokas skambėjo daug linksmiau, negu pirma.

Važiutojai buvo sulipę ir mašina pradėjo burzgti.

— Pasveikink gerbiama! — nuo buvusios Sidabrinės Lapės, — pridūrė patyčiom Irma. — Ir papasakok, kad pusrubliukų liga pranyko visiems laikams.

— Gerai! Pasakyk dar savo ipėdinio vardą!

— Janis — Janis Smilga, kaip tėvo, — kalbėjo man, tiesdama ranką, nes sunkvežimis jau pradėjo važiuoti. — O tu atvažiuok, pamatysi mano senį — žiūrėk, ten jįsai eina!

Irma nuordė galvą į barakų pusę. Iš ten artėjo kažkoks vyras. Kaip gi — tai tas pats, su randu veide. — Tas pats, su kuriuo Irma kadaise taip dramatiškai kalbėjo Vermanio parke. —

Ji dar lkažką sakė, bet nebeišgirdau, nes mašina jau buvo tolakai. Po to ji pasuko į kitą kelią ir Irmos mojuojanti ranka dingo už medžių.

Visą kelionę mašcinu apie nuostabius likimo žaidimus, apie tai, kad kai kuriems žmonėms reikia labai ypatingų apys-tovų, kurios juos grąžina į tikrą kelią, ir apie tai, kad Irma pagaliau surado tikrą savo gyvenimo paskirtį. Jos gyvenimo lankas, kuris kadaise Rygoj, nakties žibintų šviesoje sutruko, dabar užsiklėndė.

Tada prisiminiau, kad ji mane kvietė svečių, paplėpėti su jos vyru ir sūnum ir pažadėjo papasakoti kaip ji, galų gale, surado jai skirtąjį žmogų.

Aplankysiu — tikrai aplankysiu.

Iš latvių kalbos vertė Augustinas Mažeikis.

Apie tremtinių mokyklas

USA ir kitų kraštų lietuviai susirinkimuose ir per spaudą kartkartėmis išgirsta apie Vokietijos lietuvių tremtinių pastangas išlaikyti lietuvišką gimnaziją ir eilę kitokių mokyklų. Tos žinios jungiamos dažniausiai su prašymais paremti aukomis minėtas pastangas.

Galimas ir visiškai suprantamas dalykas, kad daugeliui iš klausytojų ir skaitytojų iškyla klausimų ir abejonių dėl tų aukų reikalingumo. Tūlims gali atrodyti, kad Vokietijos lietuvių vadovybė turėtų išsiversti savo krašte surinktomis lėšomis ir nevertėtų dėl to varginti kitų kraštų tautiečių.

Laikau tat savo pareigą patarnauti skaitytojams šia informacija.

Šiuo metu turime Vak. Vokietijoje per 2000 įregistruotų mokyklinio amžiaus lietuvių. Jie gyvena 160 vietų, po visą Vokietiją išsklaidytose lietuvių bendruomenėse. Vokietijos lietuvių bendruomenės vadovybė laiko savo pirmąjį uždavinį, nežiūrint labai pasunkėjusių gyvenimo ir organizacinio darbo sąlygų, dėti visas pastangas, kad kuo didesnis skaičius lietuvių vaikų mokytųsi lietuviškose mokyklose. Didžiausia tam kliūtis yra per didelis mūsų žmonių išsisklaidymas, kadangi nėra įmanoma šiuo metu išlaikyti tiek mokyklų, kiek yra bendruomenių.

Lig šiol pajėgėme suburti apie 600 moksleivių į savo mokyklas. Tatai sudaro apie 35% visos mūsų jaunimo. Mūsų tikslas ir kitus 65% išlaikyti nenutautusius, ištikimus lietuvių kalbai, lietuviškai jaučiančius ir galvojančius. Ypač mums rūpi didžioji mūsų bendruomenės grupė — Maž. Lietuvos lietuviai, kuriems dėl visiemis žinomų priežasčių nutautimo pavojus yra didžiausias.

Demokratinės Vak. Vokietijos įstatymai netrukdo laikyti tautines mokyklas. Kai kuriose Vokietijos šalyse dar gauname vieną kitą apmokamą mokytojų etatą. Tačiau tai neišsprendžia mūsų švietimo reikalo pilnai. Visą nulemia lėšų klausimas. Vokietijos lietuvių vieni iš jų įnašais tepadengia vos 10 — 15% šiuo metu turimų išlaidų švietimo reikalams. Jie tegalėtų išlaikyti keletą ne didelių vargo mokyklėlių. Apie gimnazijos išlaikymą negalėtų būti nė kalbos, jeigu tam negautume paramos iš kitur.

Vasario 16 gimnazijai Diep holze ir mokinių bendrabučiui išlaikyti lig šiol išleista po 3000 — 4000 DM kas mėnuo. Daugiausia kainuoja mokinių išlaikymas bendrabutyje (po 60 DM arba 14 dol. per mėnesį vienam mokiniui). Be to, mokamos yra ir nedidelės algos mokytojams. Šios gimnazijos išlaikymo išlaidos dar padidės augant mokinių skaičiui, stojant į darbą didesniams skaičiumi mokytojų ir labai kylančiam maisto produktų kainoms.

Nusprendus laikyti gimnaziją, buvo kreiptasi ir gauta viena kartinė parama iš VLIKO (4500 DM) ir iš Britų zonos BALFO (1420 lbs. maisto produktų ir 288 lbs. drabužių). Turėjo ir Vokietijos Krašto Valdyba visus savo piniginius rezervas paskirti gimnazijai. Mokinių bendrabutis nėra toks įrengimas, kurį galima būtų ap rūpinti pažadais: mokinius patenėt ir jų kambarius apkūrent reikiama kasdien, negalima tų dalykų nei nutraukti nei atidėti, nes tai reikštų gimnazijai galą. Mokiniai, negaudami valgyt, išvažinėti į namus ir

Iš skautų gyvenimo

SKAUTŲ NAMAI TORONTE

Kaip plačioji visuomenė ver rėškėja ir pačios visuomenės tina kurios nors organizacijos darbą, tai pirmiausia žiūri, ką ir kiek ta organizacija yra davusi ar ketina duoti visuomenei.

Tai savaime suprantama. Tačiau organizacija tiek gali duoti visuomenei kiek ji yra tos visuomenės remiama: moraline bei medžiagine parama.

Išėjimoje turime apskiai organizacijų, kurios, reikia pripažinti ir džiaugtis, vienos daugiau, kitos mažiau, remiamos „pasyviosios“ visuomenės arba tam tikros jos dalies.

Tai yra gražu ir reikalinga, nes šiaip ar taip per organizacijas, draugijas, smabūrius,

daugiau jau nebeatvažiuotų. Jau iš pat pradžių buvo supasta, kad tik nuolatinės ir iš visų kraštų siunčiamos aukos įgalintų mus tą vienintelį lietuvišką kultūros ir šviesos židinį išlaikyti. Žinodami ir tvirtai tikėdami visose lietuvių kolonijose atsirasiant kilių ir švietimo reikalui prijauniančių žmonių, išdrįsime šauktis jų pagalbos. Tikėjimas mūsų neapvylė. Pagalbos sulaukėme. Kova dėl lietuvių bus tęsiama visu atkaklumu. Kol broliai iš užjūrių mus remia — ne pasiduosime ir rankų nenuliesime.

Vasario 16 d. gimnaziją dri some pavadinti šiuo reikšmingu vardu. Tegul toji mokslo įstaiga, ruošianti Lietuvai naujus darbininkus, kadruos, bus gyvas paminklas, kurį pastatė ir išlaikys viso pasaulio lietuvių tremtiniai savo močiutei Lietuvai jos nepriklausomybės paskelbimo 33-sias sukaktuves minėdami. Geresnio ir prasmingesnio paminklo negali pastatyti šiuo metu tauta, kuri savo istoriją rašo prakaitu, ašaromis ir krauju.

Pr. Karalius, švietimo inspektorius. Bad Salzufen, 21. 3. 51.

LIETUVIŠKA BALDU KRAUTUVE

IR DIRBTUVE.

PARDUODAME GATAVUS PRIIMAME UŽSAKYMUS IR PATAISYMAS. ATLANTIC CITY BEDDING & UPHOLSTERING CO 899 BLOOR ST. W. TOPONTO, TEL. LO 1438. SAV. J. KAMICHAITIS. PATARIMAI VELTUI

Jei norite pirkti ar parduoti namus. Verdune, kreipkitės pas lietuvių draugą.

C.E. DUPRAS
SERVICE REALTIES

4336 VERDUN Ave., VERDUN

Tel. YO 0529

Edouard MONDOR
Notaras

10 ST. JAMES ST. W., KAM. 308.
TEL. LA 5022 MONTREAL.

SOTUS ALKANAM PADEK

AID OVERSEAS, INC., 2244 W. 23rd PLACE, CHICAGO 8, ILL., USA.

Aid Overseas, Inc. siunčia maisto siuntinius į visas 4 Vokietijos zonas ir kitus Europos kraštus, išskyrus SSRS. Siuntiniai yra pilnai apdrausti nuo dingimo. Pristatymas trunka apie 15—20 dienų.

Aid Overseas, Inc., maisto siuntiniai pakuojami Europos sandėliuose, o užsakymai iš Chicagos siunčiami AIR MAIL.

UŽSAKANT DIDESNIUS KIEKIUS DUODAMA NUOLAIDA.

Siuntinys Nr. 14 — \$ 7.70
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. cukraus
1 sv. marmelado
1 sv. kiaulienos mėsos
2 gab. tualet. muilo

Siuntinys Nr. 19 — \$ 9.95
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
2 sv. marmelado
4 sv. degintos kavos

Siuntinys Nr. 21 — \$ 6.26
4 1/2 sv. cukraus
2 gabalai tualet. muilo
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. degintos kavos

Siuntinys Nr. 23 — \$ 8.30
5 sv. rūkytų lašinių
5 sv. degintos kavos

Siuntinys Nr. 24 — \$ 11.50
5 sv. rūkytų lašinių
3 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
5 sv. degintos kavos
2 sv. marmelado
2 sv. sūrio 40% riebi.

Siuntinys Nr. 25
E. 9 sv. kiaulinių taukų \$ 5.25
C. 15sv. kiaulinių taukų \$ 8.00

Siuntinys Nr. 30
A. 5 sv. deg. kavos \$ 6.40
C. 4 sv. deg. kavos (į pr. zoną) .. \$ 6.00

Siuntinys Nr. 94
A. 5 sv. šokolado \$ 5.30
C. 5 sv. kakavos. \$ 4.50
I. 5 sv. margarino \$ 3.70
B. 8 sv. bičių med. \$ 5.00

MŪSŲ SPORTAS

AMERIKOS SPORTO OLIMPIADA

Visą sporto pasaulį domina beisbolas, polo — viso 17 skir Buenos Aires mieste vykstančių sporto sričių.

Argentinos sportininkai laimėjo visą Europos tautų komandoms ir individualiai.

Iki šiol daugiausia taškų surinko Argentina. Paskui eina JAV, Meksika, Brazilija, Čilė, Peru, Kuba, Trinidad, Guatemala, Panama, Kolumbija, Jamaica, Ecuador, Haiti, Venesuela, Paragvajus ir El Salvador. Dėl susidėjusių aplinkybių Urugvajus nedalyvauja.

Viso pasaulio spauda mini Argentinos vardą sąryšį su Pirmąją Panamerikos Sporto Olimpiada, kur pasiekta daug naujų pasaulinių rekordų.

Olimpiados įvykimas Argentinoje ir šios šalies sportininkų laimėjimas daugelį pirmųjų vietų, šios šalies sportininkams teikia didelę garbę.

Argentinos vyriausybė apmokėjo didžiosios sportininkų delegacijų keliones ir pragyvenimą šioj vaisingoj šaly.

(ALB).

ANTANAS STAUSKAS PUI KIAI PASIŽYMEJO

Buenos Aires vyriausios futbolo komandos Huracan žaidėjas, Antanas Stauskas, su savo rinktine gastroliavo Paragvajaus sostinėje Asuncion ir Missiones provincijos sostinėje Posadas.

Prieš Paragvajaus rinktinę svečiai pralošė, bet Posadas mieste apsisvainkavo dideliu laimėjimu.

Malonu pažymėti, kad tų miestų spauda pažymi ypatingai lankstų ir kultūringą mūsų tautiečio Antano Stausko žaidimą.

(ALB)

TAUTIEČIAI, rašykimė iš kiekvienos Kanados vietovės apie lietuvių gyvenimą, sąlygas, darbą, atyginimus, rūpesčius, KLB organizavimosi eigą ir tt. Rašykimė taip, kaip mokame. Už visus raštus visas žinias bus dėkinga „NL“ redakcija ir skaitytojai.

C. S.

įvairius, kaip vyriškus, taip moteriškus drabužius. Taip pat išvalome apsiaustus nuo lietaus Mes valome ir dažome uždedami jiems "Drex", kad neperleštų vandens ir duotų gražesnę išvaizdą.

Taipgi valome visoklausios rūšies karpetus ir fotelius (Chesterfields), gardinus lengvus ir sunkius. Sutaisme rūbus (išrūmus), įsiuваме sugas ir pan. Kiekvieną orderį pauname iš namų ir pristatome į namus.

Už mūsų atliktą darbą garantuojame.

Oš informaciją prasome telefonuoti TRemore 1135 (galiu pašaukti lietuviškai).

Lietuviai savininkai:
J. Kriaučiūnas
J. Matulaitis
A. Majauskas

MONTREALIS 2836 Allard Tr. 1135

VICTORIA CLEANERS & DYERS Co.

EXPERT CLEANING & DYEING SERVICE FOR CLOTHES AND HOUSE FURNISHINGS OF ALL DESCRIPTIONS. MINOR REPAIRS. RUGS AND CHESTERFIELDS CLEANED.

CITY-WIDE PICK-UP AND DELIVERY FUR AND GARMENT STORAGE

2832 ALLARD TR. 1135

Edmond COURCHESNE Advokatas

CIVILINĖS IR KRIMINALINĖS BYLOS. 10 ST. JAMES ST. W., KAMB. 308 TEL. HA 4607 MONTREAL.

Siuntinys Nr. 1 — \$ 6.70
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. salami dešros
2 sv. (be 2 ozo.) ken. bek.
1 dėž. margarino (400 g)

Siuntinys Nr. 3 — \$ 6.20
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. kiaulienos mėsos

Siuntinys Nr. 5 — \$ 5.40
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. marmelado
2 sv. degintos kavos
2 sv. cukraus
1 sv. margarino

Siuntinys Nr. 6
A. 10 sv. cukraus — \$ 2.60
B. 20 sv. cukraus — \$ 4.70

Siuntinys Nr. 7
A. 10 sv. kv. miltų \$ 2.50
B. 20 sv. kv. miltų \$ 3.90

Siuntinys Nr. 10 — \$ 6.40
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
2 sv. degintos kavos
1 sv. šokolado

Siuntinys Nr. 12 — \$ 6.40
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
3 sv. degintos kavos
2 sv. cukraus

Laiškai Redakcijai

Atsakymas į tilpusią korespondenciją K. Žukausko „NL“ Nr. 10.

Wellando A. L. O. K-tas maloniai prašo „NL“ Redaktorių patalpinti atsakymą į anksčiau tilpusią korespondenciją iš Wellando.

Į p. Žukausko korespondenciją š. m. „NL“ Nr. 10 atsako me sekančiai:

1. Užmetimą, kad K. L. S-gos Wellando skyr. igaliojimas narys ALOK-te p. Pov. Tamulėnas neatsiskaito su rasta trūkumais 1948 m. K. L. T-bos Wellando skyr. kasoje, patikrinus tuomet buvusios skyr. valdybos veiklą, (pirmk. P. Tamulėnui) ALOK-tas negali atsakyti dėlai sekančių priežasčių:

a. Minimas reikalas yra įvykęs prieš organizavimą K. L. B-nės ir prieš sudarymą A. L. O. K-to Wellande.

b. Po K. L. T-bos Wellando skyr. skilimo (1949 mt. gegužės mėn. 8 d.) visi dokumentai, kasa, revizijos komisijos aktai liko K. L. S-gos Wellando skyriaus Valdybos žinioje, kuriuos patikrinti šiuo metu ALOK-tas nėra kompetentingas. Tuo reikalu, mūsų nuomone, galėtų apsisakyti pati K. L. S-gos Wellando skyr. valdyba.

2. Užmetimą, kodėl p. Tamulėnas buvo paskirtas rinkti aukas džiovininkams Vokietijoje ir dėl dingusio aukų lapo, ALOK-as pareiškia sekančiai: \$ 1,—: Šimkus Jonas, Kutka

Vykdamas KLB Centro LOK išleistas lietuvių surašymo taisyklės Kanadoje, ALOK turėjo praveisti surašymą apylinkės ribose gyvenančių lietuvių.

Minėtą darbą atlikti ALOK nariai (k-to posėdžio protk. Nr. 8) pasidalino apylinkę vietovėmis. P. Tamulėnui teko surašyti Wellando miestas ir priemiesčiai (Crowland ir Welland South).

Ta patia surašymo proga (pagal ALOK nutarimą, prot. Nr. 8) rinkti pinigais aukas lietuviams džiovininkams Vokietijos sanatorijose.

Tam tikslui p. Tamulėnui buvo išduota, pagal pakvitavimą, 2 aukų lapai Nr. 1 ir Nr. 2. su 7-niais ALOK-to narių parašais.

Pasibaigus surašymui ir aukų vaji, p. Tamulėnas grąžino aukų lapą Nr. 1 su 37 aukotojų parašais sumoje \$ 51.50; Dėl aukų lapo Nr. 2 p. Tamulėnas pareiškė, kad lapo jis nepaudojo ir minėtas lapas kažkur namuose pasimetęs, tuo reiklau ALOK-tui pristatė savo raštišką pareiškimą.

Wellando ALOK-tas, atkreipdamas dėmesį, skelbia p. Tamulėnui aukavusių sąrašą:

Aukotojai po \$ 5,—: Umbrasas Balys, po \$ 3,—: Karalius Vilijus; po \$ 2.50: Žukauskas Kazys, Barauskas Edvardas; po \$ 2,—: Stankevičius Kazys, J. S. S., Lekavičius Jonai, Tamulėnas Povilas, Blaužas Juozas, Ramanauskienė Stasė, Pranaitis Aleksas; po ALOK-as pareiškia sekančiai: \$ 1,—: Šimkus Jonas, Kutka

GERB. TAUTIEČIŲ DĖMESIUI!

Pinigų išsiuntimas į kitus kraštus yra sunkus ir sudėtingas dalykas. Tačiau nuo šio laiko pinigus į Angliją, užspaudę ir kt. be jokių formalumų galime persiųsti per „NL“ administraciją. Pinigai Anglijoje bus išmokami aukščiausiu banko kursu: už 1 dolerį — 6 šil. 6 penai, už 3 dol. — 1 svaras sterlingų. Pinigus administracijai įmokant aiškiai pažymėti, kam pinigai Anglijoje turės būti išmokėti ir tikslus adresas. Skubūs išmokėjimai bus atlikti pridėjus už 15 ct. pašto ženklų.

„NL“ Administracija.

Lietuviška krautuvė

„Richard's Meat Market“

SAV. POVILAS PETRONIS.

Lietuviškos gamybos deštos, įvairių rūšių mėsos, daržovės, groseterija.

5898 Verdun Ave., Verdun TR 0281

Tel. HE 4114

S. MAZULAITIS

SIUVEJAS

6920 Monk Blvd. Ville Emard, Montreal, Tramvajus 36.

AUKŠTA KOKYBĖ-ŽEMA KAINA

Siuntiniai į Vakarų ir Rytų Vokietiją, Lenkiją ir kitus Europos kraštus, išskyrus SSRS PER US PARCEL POST.

Užsakymuose prašoma rašyti aiškiai siuntėjo ir gavėjo vardą, pavardę, adresą, pakieto numerį ir jo kainą.

Kaina U. S. dol.

5 sv. mlt. p.kavos	Nr. 14 \$ 6.75	5 sv. m. p. kavos	Nr. 18 \$ 9.80
2 sv. m. p. kavos	Nr. 15	5 sv. g. k. taukų	Nr. 19 \$ 9.50
1/2 sv. kakao	\$ 5.20	2 sv. šokolado	
1/2 sv. šokolado		5 sv. m. p. kavos	Nr. 20 \$ 7.15
1/4 sv. arbatos		10 sv. cukraus	
11 oz. kompoto		12 plyt. bulijono	
		3 sv. g. k. taukų	
4 sv. m. p. kavos	Nr. 16	(skardinėje)	
1 sv. kakao	\$ 8.90	2 sv. m. p. kavos	Nr. 21 \$ 6.00
1 sv. šokolado		1 sv. Aliaskos	
1/2 sv. arbatos		Salmon	
22 oz. kompoto		1/2 sv. kakao	
		1/4 sv. arbatos	
2 sv. m. p. kavos	Nr. 17	2 sv. m. p. kavos	
1 sv. ryžių	\$ 6.50	1 „Qua. alyvos“	
4 oz. Salmon		„Mazola“	
4 oz. Tuna		1 sv. saldinių	
6 oz. liežuvis		1/2 sv. kakao	
1 1/2 oz. j. pipirų		1/4 arbatos	
4 oz. kokoso			
3/4 oz. kardamono		12 sv. gr. k. taukų	Nr. 22 \$ 6.00
1 1/2 oz. cinamono			
1 oz. majorano		Individualūs paketai	
1 3/4 oz. paprikos		ruošiami susitarus	
		Kava į visus paketus dedama po 1 sv. skardinėse.	

Pinigai: 100 DM \$ 21.50 į Vakarų Vokietiją. Dėl kitų kraštų prašome atsilaukti kurso.

HONEST AID, REG'D. 456 W. 63rd Street, CHICAGO 21, ILL. USA.

Jonas, Sungaila Kazys, Andrius Bronius, Paurys Jonas, Šiurka Vincas, Marčauskas Pranas, Naiduškevičius Algirdas, Balasevičius Adomas, Lučauskas Leonas, Briedis Feliksas, Morkūnas Vincas, Augustinaitis Bronius, Budrys Jonas, Kavaliauskas Stasys, Kalvaitis Pranas, Lazdinis Bronius, Šidlauskas Petras, Smolskis Andrius, Vasiliauskaitė Aldona, Jėpukas Antanas, Luomanas Bronius, Skudutis Juozas; po \$ 0.50: Šerėnas Kazys, Vitas kas Vladas, Zabarauskas Stasys.

Jeigu atsirastų aukotojų, kurie aukavo minėtam rinkėjui ir nepaskelbtai šiame sąraše, prašome galimai greičiau apie tai pranešti, Wellando ALOK-tui (21 1/2 Sixth St. Welland, Ont.) arba paskelbti Kanados lietuvių spaudoje.

Kiti aukotojų sąrašai neskelbiami, nes aukos buvo renkamos parengimuose ir kitose Wellando apylinkės vietovėse, kuriose yra didelis skaičius aukotojų su mažomis sumomis. Minėtų sąrašų paskelbimas tik apsunkintų spaudą.

Džiovininkams - ligoniams Vokietijoje buvo surinkta viso: \$ 127.40; ir pasiūsta Heiligenhaven sanatorijai esantiems lietuviams ligoniams. Gavusiųjų pinigų pakvitavimas ir padėka buvo paskelbta Kanados laikraščiuose „Nepriklausoma Lietuva“ ir „Tėviškes Žiburiai“.

Wellando ALOK-tas.

Henriko Radausko eilėraščių rinkinys „STRELĖ DANGUJE“ yra sukratas Tremtinių Namuose, 2244 West 23rd Place, Chicago, Ill., USA. Knygą iliustravo dail. Vyt. Kasilius, o išleido p. V. Saulius, 112 psl. Kaina \$ 2.00. Platintojams duodama 25%. Prašome užsisakyti aukščiau duotu adresu prisiunčiant pinigų ar čekį kartu su užsakymu.

ĮVAIRIŲ MAŠINŲ—KARŲ TAISYMAS

IMPERIAL AUTO COLLISION

G. KERAITIS,

Motorai, sparnai, durys. Taipogi dažymas pagal didelį spalvų pasirinkimą. Mašinos paimamos iš namų ar iš sugedimo vietos kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro, išskyrus telefonu JU 4773. — Lietuviams patarnaujame papigintomis kainomis. — 561 — KEEL ST. TORONTO, Ont. —

LIETUVIAI PAS SAVUOSIUS!

National Restaurant

Lietuviškas Restoranas.

SAV. M. ŠUKYS.

633 Church Ave (prie Verdun Ave) arti naujosios lietuvių bažnyčios. Tel. TR 0141 Atdara kasdien ir sekmadieniais po pamaldų.

DĖMESIO

Villasaliečiams ir apylinkės lietuviams! Ekspertas radio ir elektrinių reikmenų taisyme.

Prekyba ir pataisymai.

PETE'S RADIO SERVICE

7688 Edvard St., Ville Lasalle. HE 3372

DĖMESIO!

VIOLETA JURIENĖ

kviečia visas lietuves į

BLUEBIRD MOTERŲ KIRPYKLĄ

Mandagus, greitas patarnavimas. Lietuviškos nuolaidos.

BLUEBIRD BEAUTY SALON:

Montreal, 5206 Park Ave. Tel: CR 4600.

80% mokesčių mokėtojų, kurie tiksliai, pagal įstatymą, buvo užpildę pajamų mokesčių blankus, gavo

\$ 100

ir daugiau grąžintų 1950 metais įmokėjimų. Žinoma, šiais metais ir jūs galite būti laimingųjų tarpe. Pajamų mokesčių blankus užpildę ir kitus su mokesčiais susijusius reikalus sutvarko prityrę specialistai.

Užsakykite arba parašykite

JONAS J. JUŠKAITIS

TEISINĖS - KALBINĖS PAGALBOS ĮSTAIGA

907 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada. Tel. PL 4880

NIAGARA FALLS, ONT., LIETUVIŲ DĖMESIUI,

Pranešame, kad KLB-nės Wellando ALOK-to igaliojimas p. Vytas Mačikūnas Niagara Falls, Ont., registruoja naujai atvykstančius į minėtą miestą apsigyventi lietuvių ir duoda kitas informacijas b-nės reikalais.

Maloniai prašome naujai atvykusius lietuvius pranešti savo pavardes ir adresus užpildyti Kanados lietuvių registracijos korteles. P. Vytas Mačikūnas adresas: 2197 Pine Grove Ave., Niagara Falls, Ont., telf.: 4849 R. arba tiesiog apylinkės komitetui: AL OK: 21 1/2 Sixth St. Welland,

Ont., telf.: 3893 Welland, Ont.

Wellando ALOK-tas.

PRAŠYMAS IŠ BELGIJOS

Kreipiuosi į Jus su prašymu, ar neatsirastų lietuvių, kurie galėtų padėti sutvarkyti įvažiavimo dokumentus.

Galiu dirbti automobilių taisymo ir dažymo, namų ir butų dažymo ir elektros pravedimo darbus. Visas išlaidas apmokėsiu ir apsimokėsiu kelionę. Maloniai prašau man padėti ir atsilipti sekančiu adresu: Vladas Rindinas, 250 rue St. Laurent, Liege, Belgique.

Tel.: HE 0106

LIETUVIŠKAS RESTORANAS

727 Church Ave, Verdun (tarpe Verdun Ave ir Banantyne Ave netoli Aušros Vartų parjos bažnyčios)

GAMINAME VISOKIOS RŪŠIES VALGĮ.

Tautiečiai kviečiami atsilankyti ir įsitikinti.

SAVININKAI BR. JOCAL.

Tabako ūkiai pardavimui

3.000 įnešti — 100 acres, 20 acres auginimo teisės, 2 kilns, naujas greenhouse, gražus namas, didelė barn'e, 2 arkliai ir visos mašinos. Kaina \$ 26.000.

\$ 5.000 įnešti — 103 acres, 32 teisės 5 kilns, 2 barns, plytų namas, naujas traktorius su visom mašinom. Kaina \$ 36.000.

Likusias pirkimo sumos — lengvoms sąlygom išmokama iš 1/4 metinio derliaus dalties.

CHARLES POCIUS.

INSURANCE & REAL ESTATE

Tillsonburg, Ont. Tel. 829 I.

HAMILTONIEČIŲ DĖMESIUI!

Rašau prašymus, laiškus, darau vertimus iš lietuvių, vokiečių, rusų į anglų k. Tarpininkauju įvairiais reikais įstaigose, perkant, parduodant nuosavybę etc.

Juozas Valevičius.

285 John N. Hamilton, Ont.

Tel. 7-0002

Kreiptis po 5 val. p. p. ir šešt.

Lietuviška moteru kirpykla

Daro šukavimą, pusmetinius ir trumpalaikius frizavimus, dažymą ir kt.

Sav. BIRUTĖ DODONAITE

(B. M. Dodon)

2521 Centre St., Montreal.

Tel. FI 0208

JUN A Valet Service

SAV. A. JURGUTIS ir P. NARBUTAS.

Valome, taisome ir dažomevyriškus ir moteriškus rūbus. Be to, valome vestuvines sukneas, langų užuolaidas (lengvas ir sunkias).

Paimam iš namų ir pristatome atgal. Darbas atliekamas sąžiningai.

210 Dorchester St. W., Montreal. Tel. LA 2958.

ŽURNALAI, naujaisi BELETRISTIKOS LEIDINIAI ir įvairių sričių MOKSLO KNYGOS vokiečių kalba tiesiog iš Vokietijos per lietuvišką importą ir persiuntimo firmą.

Reikalaukite mūsų kainoraščių!

A. PAULAITIS

Importe - Exporte.

Wangen - Allgau — Germany.

TEL. FI. 2682

Marche BOULEVARD Market

SAV. PAUL GUDAS,

MĖSA, ALUS, GROSETERIJA, DARŽOVĖS.

6033 Monk Blvd., VILLE EMARD, Montreal.

PRITYRĖS KVALIFIKUOTAS

LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. Garantuojamas darbas, prieinamos kainos. Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

MOKINKIMES ANGLISKAI

LESLIE MACKINTOSH

Anglų kalbos mokytojas tarptautiniame YMCA skyriuje Montrealyje.

SESIŲ MĖNESIŲ KURSAI PAŽENGUSIEMS

MOKINIAMS.

Siųskite penkis dolerius reregistracijai ir mokėkite tris dolerius mėnesiui.

Rašykite:

Leslie Mackintosh Reg'd., P. O. Box 294, Westmount, Quebec

HAMILTON

WINDSOR

VANCOUVER

VAJUS TREMTINIAMS
VOKIETIJOJE

KLB Hamiltono ap. valdyba, suprasdama sunkią mūsų tautiečių būklę Vokietijoje, nuo š. m. kovo mėn. 15 d. iki š. m. balandžio mėn. 15 d. skelbia rūbų, pinigų, maisto produktų ir kt. reikmenų vajų.

Hamiltoniečiai prašomi šį kilnų KLB Hamiltono ap. valdybos žingsnį paremti, aukojant mūsų tautiečiams Vokietijoje, pagal savo išgales, pinigais, maistu, ar tai tinkamais dar dėti, rūbus.

TRUPUTĮ STATISTIKOS.

Nepilnai surinktomis žiniomis, apie 50 lietuvių Hamiltone, turi nusipirkę nuosavus namus. Tiek pat yra lengvųjų mašinų.

Lietuvių biznierių: 1 maisto produktų krautuvė, 1 mėsos parduotuvė, 1 valgykla ir 1 mėsos gaminių įmonė.

Be to, Hamiltonas turi vieną lietuvių med. daktarą Levinšką, kuris išlaikęs reikalingus egzaminus Kanadoje, užsiima ir privačia praktika.

TRUMPOS ŽINIOS.

— Garsioji „flu“, atkeliavusi iš Anglijos į Kanadą, neaplinkė nė Hamiltono. Dageilui lietuvių teko ilgą laiką išbūti lovoje.

— Nors pavasaris artinasi dideliais žingsniais, tačiau motutė — žiemužė nenori apleisti šio miesto. Po gražių, tikrai pavasariškų dienų, šią savaitę Hamiltone vėl gerokai įsniigo.

— Paskutinėmis žiniomis „The Steel Co of Canada“ prikaity 9.192 darbininkus. Vien tik Hamiltone yra per 6.000, tame skaičiuje per 150 lietuvių. Tai yra didžiausias, susikonscentravęs lietuvių skaičius, viename fabrike, Kanadoje.

— P. Pleinys, sirgęs mėnesį liūko Hamiltono General Hospital, jau sugrįžo į namus.

Kbr.

Alg. Girdvainis.

ROUYN — NORANDOS KRONIKA

— Savo laiku Norandoje buvo užsimita suorganizuoti lituanistinę šeštadieninę mokyklą vaikams, tačiau nepajėgta tas įgyvendinti.

— Mažai pareina į mūsų koloniją ir vienintelio vaikų laikraščio „Eglutės“, vos ke li egz., kai vaikų yra kelios dešimtys. O gaila, kad vaikai ne pratinami prie lietuviškos spaudos.

— Gražų pavyzdį parodė per valdybos nario A. Tautkevičiaus vestuves susirinkę svečiai, paaugdami vienintelės lietuvių gimnazijos Vokietijoje palaikymui. Tačiau būtų gera, kad platesniu mastu

NAUJA PREMERA
HAMILTONE

Vos prieš metus laiko pradėjęs Hamiltone veikti dramatis „Aukuras“ pasirodė vėl su nauja premjera „Vanduo Canitogai“. Tai 3 veiksmų drama, kurioje vyksta kova tarp spekuliantų — savanaudžių ir idėjų pasiūvenčių, aprūpinti žmones geriamuoju vandeniu. Veiksmas vyksta Kanados pačioje šiaurėje, netoli Aliaskos. Inžinieriai idealistai dirba, planuoja, galvoja ir vis jiems nevyksta, nes spekuliantų pirkiti kiti statybos specialistai daro pinckles, ruošia sabotazus, gadina įrengimus ir tt. Mat nesanant geriamo vandens, žmonės yra priversti pirkti visokių dirbtinų vandens, alų ir kitus gėrimus, o spekuliantai krauna milijonus. Toje kovoje žūsta jaunas, bet gabus inž. Oliver Nicholson.

Veikalą režisavo ir pati vadino p. E. Dauguvietytė — Ku dabinė, apie kurią jau daug kartų buvo rašyta, kaip apie gabią ir sumanią režisierę ir aktorę. Ir šį kartą ji lankytų jų nepavykė. Veikalas buvo sklandžiai suvaidintas, puikiai paruošti ir gerai parinkti vaidinimai. Neminint pačios rež. Dauguvietytės gerai atliktos rolių, tenka pasakyti, kad visi aktoriai daro puikią pažangą. P. L. Sutekaitytė pradeda surasti save ir jos tobulėjimas vis ryškėja; gražių scenų sukūrė Stasevičius, vaidinęs gana sunkią inž. Nicholsono rolę; Ed. Mickūnas ypač buvo vykusiai parinktas; jis vaidino labai įtinamai; C. Mickūnas sabotazininko rolę atliko be priekaištų; geras kaip visada buvo V. Pinovas; taip pat stipriau pasirodė ir A. Juozpavičius, kuris turėjo net 2 roles. A. Šalčiūnas b-vės dir. rolėje buvo geras. Tą patį galima pasakyti ir apie mažesnes roles atlikusius vaidilais. Sekmės!

š. m. kovo 17 d.

Alg. Girdvainis.

BALTICKA

Lietuviai baltiečiai. Pataisymai ir užsakymai. 5355 Verdun Ave., VERDUN Tel. HE 4547.

WINDSORO LIETUVIŲ VEIKLA.

Mūsų kolonija sparčiai didėja, bet mūsų dar nėra tiek, kad vienai galėtume didesnę minėjimą praveisti. 16-tos minėjimo didesnę dalį išpildė Detroito lietuviai. Vasario mėn. 25 d. 12 val. stovyklos klebonas kun. Dagilis pasakė tai die nai pritaikytą pamokslą. Pasi melsta už kritusius kovose karius ir partizanus. Per pamaldas giedojo Detroito Radijo klubo choras. Minėjimas vyko salėje: Valdybos pirm. p. Zatorskis obalsiu „Lietuviais esame mes gimę“... pradėjo minėjimą. Mintis buvo nukreipta į tuos, kurie tebeskaito bolševikišką spaudą.

— Tautietis, tu, kuris tebetiki į komunistinį rojų; tu, kuris tebeskaitai komunistinę spaudą; tu, kuris padėsi priešui niekinti ir šmeižti savo brolius, ir seseris kankinius; tu, kuris padėsi išgalėti rusiškam komunizmui šiame krašte, kasdamas duobę sau ir milijonams darbo žmonių, — šian dien, Tautos šventės dienoj, sustok ir pagalvok, ką darai! Mums reikia:

1. Išlikti susipratusiais lietuviams,
2. Neužmiršti savo kalbos ir papročius,
3. Nežeminti savo tautos girtavimu ir kitais blogais pasielgimais,
4. Remti Tautos ir L. Kultūros fondus.
5. Remti tautiečius likusius tremty — Europoj.
6. Mokyti savo vaikučius lietuvių kalbos raštu ir žodžiu,
7. Visur ir visada remti kovą prieš komunizmą.

Kritusieji pagerbti atsistojimu. Sugiedotas Tautos himnas.

Prof. Padalskis pasakė labai reikšmingą ir įdomią kalbą. Pradžioje trumpai apibūdino lietuvių kovas dėl nepriklausomybės. Toliau perėjo į 1940 rusų ir 1941 metų nacių okupacijas. Abiejų okupacijų buvo žiaurios. Okupantai iš anksto žinoję lietuvių patriotizmą ir kad bus sunki ir kieta kovą nutautinti ir pavergti, dėl to ir pavartoję žiauriausias okupacijos ir nutautinimo priemones. Tauta, negalėdama kovo ti viešai — perėjo į pogrindį. Ir 1941 m. jau buvo 100.000 pogrindžio veikėjų. Prisiminė, kai 1941 m. vasario 16 d. Vilniuje — Gedimino kalne buvo iškelta trispalvė. Sėdėjo su tuo vid. reikalų komisaras Guzevičius išleisęs įsakymą — šauti į mažiausią sambūrį. Toliau iš pogrindžio susiformavo Lietuvos Laisvės armija, kuri iki šiandien tebetiesia kovą, dėl laisvės. Šia laisvės armija dabar yra susidomėję ir aukšti pasaulio politikai, nes politikai suprato, kad armija kovoja ne vien už save, bet ir už amerikiečius ir kanadiečius. Prieš 4 metus jis kreipėsi į valstyb. departamentą gauti leidimą skaityti paskaitas apie

bolševizmą. Ten vieno aukšto pareigūno jam buvo pareikšta, kad santykiai tarp tų dviejų valstybių (JAV ir SSSR) esą geri ir kas juos drums, nebus pakenčiamas. Tuo tarpu šian dien jau įvesta nuolatinė transliacija per Voice of Amerika ir jis skaitęs visą eilę paskaitų Amerikos politikams. Mes visi turim sutelkti lėšas ir momentui atėjus visi, kaip vienas sto ti prie ginklo.

Ats. pulk. Bartkus savo išsamioj kalboj apibūdino 1918 nepriklausomybės atgavimą ir sunkias savanorių karių kovas su bolševikais ir lenkais.

Sveikino latvių atstovas Dr. Tichovskis ir lenkų p. Duda. Kalbėjo p. Baleišis.

Tautos Fondui surinkta 120 dolerių aukų. Meninę dalį atliko Detroito Radijo Klubo mišrus choras, vedamas muzik. Br. Budriūno. Buvo išpildytas J. Krumino montažas. Deklamavo Petras Petraitis ir Aušrelė Jakštaitytė.

Džiugu, kad į minėjimą atvyko nemažas būrelis senųjų lietuvių, kurie tolinosi nuo mūsų spaudos ir veiklos.

Vasario 16-tos minėjimas pirmas Windsorę ir reikia skai tyti labai pasisekęs. Dėl to, ko mitetas reikiška padėką: prof. Padalskiui, muz. Br. Budriūnui ir visam chorui (svečiai iš Detroito neįėmė net išlaidų už kelionę) ir visiems prie šio minėjimo prisidėjusiems.

Valdyba iš skyr. kasos paskyrė 100 dol. auką tremtiniam, sergantiam, Europoj. Numatyta iš kiekvieno parengimo gauti pelno už 10 dol. nu pirkti lietuviškų knygų. Numatyta p. Skeiverių namuose Marion 1119 įsteigti knygynėlį — skaityklą. Bus užsakyti 2 dienraščiai, 2 Kanados savaitraščiai, 2 žurnalai ir 2 — 3 iš Amerikos savaitraščiai. Skaityklai tvarkys p. Petraitis.

Keletas parengimų davė kelis šimtus pelno. Iš jų dalis bus Tautos Fondui. Netoli mąj ateity, v-ba yra pasirėngusi dar padaryti rinkliavą aukų lapais.

Balandžio mėn. 8 d. tuoj po pamaldų po bažnyčia salėj įvyks metinis skyr. susirinkimas. Bus rinkimai valdybos, revizijos ir parengimų komisijų.

Balandžio mėn. 14 d. 7 val. Ottawa 1039 (ukrainiečių salėj) bus vakaras. Toronto liet. teatras suvaidins „Rojaus Žemę“. Po to šokiai.

Labai laukiamas čia atvykstant vargonininkas. Kreiptis į V-bos pirm. E. Zatorskį Benjamin Ave 1564.

Kovo mėn. 7 ir 9 dienom buvo rekolekcijos. Rekolekcijas vedė Tėvas Vaišnyš iš Čikagos. Apie 20 asmenų užsiskė metams laikraštį „Laiskai Lietuviams“.

J. Ražauskas.

VANCOUVERIO LIETUVIŲ GYVENIMAS.

Britų Kolumbijoje klimatas geras, gamta graži, darbas atlyginamas brangiau, negu kitose Kanados vietovėse, bet vis dėlto čia lietuviai nesilaiko. Vancouverio kolonija buvo jau gerokai išaugusi, bet dabar vėl sumažėjo. Žmonės pagyvena, atlieka darbo sutartis ir išvyksta kitur, kur daugiau lietuvių.

Turint prieš akis faktą, kad tokie patys reiškiniai pastebimi ir kitose mažesnėse ar mažose kolonijose, susidaro išpu dis, kad lietuviai vis dėlto buriasi į didesnes kolonijas. Tokiu būdu yra išaugusios trys stambiosios kolonijos: Montrealis, Torontas ir Hamiltonas. Winnipegas, kuris anksčiau buvo vienas iš stambiųjų kolonijų, dabar beveik prilygsta Vancouveriui. Ir mąs, vancouveriečiai, dabar suprantame, kad ir iš mūsų kolonijos išvyksta žmonės ne dėl uždarmių, bet dėl didesnio susibūrimo.

Vancouveryje lietuvių kolonija nėra skaitlinga, bet ji gana gražiai sugyvena.

Tiesa, kai kurie pašaipingi ir nelabai jautrūs korespondentai parašo neteisingų ir net kai kada užgaulių korespondencijų. To jokių būdu negalima nei pateisinti nei toleruoti. Tie žmonės, lyg tie paukščiai, kurie sukišę galvas į smėlį, mano, kad tuo jie bus paslėpti ir visą savo stambų kūną, elgia si vis dėlto ne kolonijos tautiečių sugyvenimui. Jie yra visi žinomi ir todėl nuo šiol patariamai taip nesielgti.

Mūsų gyvenimas nors ir nėra labai įvairus bei gausus spaudoje žymėtinais įvykiais, vis dėlto pagal kolonijos dydį, yra įdomus ir net, kaip stebime kitų panašių dydžių kolonijų, yra net įdomesnis. Rašant vien apie konkrečius ir teisingus mūsų gyvenimo reiškinis, yra kas parašyti. Mūsų lietuviškoji kolonija yra pa lyginti labai darni, gražiai sugyvena ir, bendrai sakant, po zityvi. Vienas koks kurjorzius įvykis ir pasitaiko kada, tai juk, kaip sakoma, „nėra grėčios be dūmų“.

Mūsų laikraščių redakcijos, būdamos toli nuo Vancouverio, negali orientuotis, kaip čia tikrumoje yra. Jos pasitiki rašančiais, — todėl rašantieji už savo raštus turi nešti atsakomybę, jausti tiesos pareigą.

Mūsų kolonija neseniai turėjo metinį Kanados Lietuvių Tarybos Vancouverio skyriaus susirinkimą. Aptarė bėgatius apie tai nerašė, kaip atmuosius reikalus ir išrinko naują valdybą. Pirmininku išrinko kitų plėšikų nuo operacijų!

tas Emilis Smilgis, vicepirmininku A. Daržius, sekretoriumi P. Leonavičius, išmaniku A. Judickas ir nariu p. Naujokas. Naujojo KLT Vancouverio skyriaus valdyba yra pasiryžusi, kiek sąlygos leis, veikti. Yra numatytos vasarinės gegužinės, kuriose tautiečiai ne tik galėtų atsigauti gamtos sąlygose, bet padaryti visuomeninės naudos. Numatoma suorganizuoti lėšų „Nepriklausomai Lietuvai“ paremti, ypač, kad ji šiemet turėjo daug išlaidų su statybos darbais. Numatyta paminėti visas tas dienas, kurios yra lietuviams svarbios ir reikšmingos. Rūpinamasi ir KLBendruomenės rinkimais.

KLT Vancouverio skyrius apjungia apie 90 procentų visos kolonijos lietuvių. Malonu būtų, kad jis apjungtų visus 100 procentų, nes organizacija yra nepartinė, nepriklausoma jokiai srovei ir joje gali tilpti visokių įsitikinimų ir visokių tikybų lietuviai.

Lietuviškieji reikalai tebūnie ir pas mus pirmoje eilėje ir didžiojo svarbumo. Drauge vieni kitiems padėkime. Išmokime gerbti ir kitokio įsitikinimo tautiečius, jeigu jie tik tai neatsimeta nuo lietuviškos šeimos bendruomenės. Mūsų nedidelėje kolonijoje yra brangus kiekvienas lietuvis. Padėkime jam moraliai ir medžiagiškai, kad jis jaustųsi čia kaupiančiu jėgas, patirtį ir gerą valią, kuri taip reikalinga nedidelės mūsų tautos didiems tikslams siekti.

Vancouverietis.

SUDBURIO KRONIKA

— Sudburio lietuvių bendruomenė susilaukė naujo nario! Angelei ir Vytautui Staškevičiams gimė sūnus. Auk sveikas, brolyt!

— P. Beržinskas, po ilgo vargo gavo teisę apsigyventi su broliu per pusę pirktuose namuose Toronto, tai šiomis dienomis su šeima palieka Sudburį. Gero vėjo!

— Prieš porą savaitių netoli Sudburio, ant plento, plėšikai sulaukė važiuojančius ban ko tarnautojus ir atėmė apie 3.500 dol. Darbas buvo atliktas ypatingai kruopščiai. Bet... vienas iš plėšikų dieną po to „darbelio“ turėjo gulti į ligoninę ir „vargšelis“, gavęs prieš operaciją narkozą, neįsamoningai viską išpasakojė... Aišku, vietinis laikraštis apie tai nerašė, kaip atmuosius reikalus ir išrinko naują valdybą. Pirmininku išrinko kitų plėšikų nuo operacijų!

CAPITOL FURNITURE CO.,

391 St. Catharine St. W. Montreal.

Penki aukštai baldų ir elektrinių reikmenų.

Visi jūsų namų reikmenys.

Lengvos mokėjimo sąlygos — žemiausios kainos.

Mūsų prekybos vedėjas Mr. J. J. Russell kalba lietuviškai ir yra krautuvėje kasdien.

TEL. LA 8621.

VISIEMS LIETUVIAMS GERAI ŽINOMAS

LAIDOTUVIŲ

DIREKTORIUS

J. H. BENOIT

Funeral Director

NELAIMIŲ ATVEJŲ VISADA PASIRUOŠES PADETI

2102 FULLUM ST.

AMherst 0694

RENE BOURDAGES Reg'd

MAMERTAS MAČIUKAS

DIPLOMUOTAS MOTERIŠKŲ IR VYRIŠKŲ RŪBŲ SIUVĖJAS

AUKŠTOS KOKYBĖS RANKŲ DARBAS.

ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS NAUJAUSIOS MADOS.

SKUBUS PATARNAVIMAS

Specializuojus užsakymais paštu (mail orders) iš visų Kanados ir JAV vietovių.

Adresas: kampas Mount Royal ir Brebeuf įėjimas: 4504 Brebeuf street. Telefonas FR 9141

TR. 8112

Skaniai užkašite, atsigersite gaivinančių gėrimų ir pasiklausysite plokštelinių muzikos

LIETUVIŲ SVETAINEJE

pas BRONIŲ JAZOKĄ

7682 EDWARD St. (kampas 6 av.), VILLE LASALLE.

DAŽYKLA

SAV. JURGIS MERKYS,

251 St. John St. Longeuil.

Telefonas: 7578.

Dažo paltus, sukneles, visokius kitus drabužius ir visokias medžiagas.

20-ties metų patyrimas — geriausia garantija už atliekamą darbą.

PAPIGINTOS KAINOS LIETUVIAMS!

PASIDARYKIM ATEITĮ BE RŪPESČIŲ — APSIDRAUSKIM ŠIANDIEN

Alb. NORKELIŪNO AGENTŪROJE

MONTREAL ENTERPRISES REG'D.

Vienintelė lietuviška apdraudos agentūra, kuri draudžia nuo įvairiausių nelaimių, gaisrų, susirgimų ir kt., patarnauja susidūrus su valdžios įstaigomis, pirkimais, dokumentų vertimais statybai paskolomis ir tt. Skambinkite telefonu arba užkirkite:

Kasdien:

5505 13th Ave. Rosemunt, Montreal, Que. Tel. AM. 0342

Kasdien rytais iki 9 val.

Pirm., antr., ir ketvirt., Vakaraš nuo 6 iki 10 val.

MONTREAL

PASKELBTAS AUŠROS VARTŲ BAZNYČIOS STATYMO FONDAS

Balandžio 1 dieną klebonas dr. kun. J. Kubilius iš sakyklos paskelbė, kad šią dieną jis atidaro bažnyčios statybos fondą. Tam tikslui balandžio 14 dieną šaukiamas parapijos susirinkimas, kuris išrinktų statybos fondo k-tą. Jo tikslas bus tam reikalui rinkti aukas ir jas dėti į specialią einamąją sąskaitą.

Be to, klebonas pranešė, kad yra projektuojama statyti mieste lietuvių kolonija, kurioje numatoma apie 300 namų. Namus galima būtų įsigyti išsimokėtinai. Tos lietuviškos kolonijos, kur būtų bažnyčia, mokykla ir bent 300 lietuvių namų, projektui esant prie tarš Montrealio arkivyskupas J. E. P. Leger ir atitinkami civiliai pareigūnai.

Į steigiamąją lietuvių mokyklą, kurioje mokslas bus statytas neblogiau kaip anglų arba prancūzų mokyklose, klebonas ragino tautiečius jau dabar registruoti vaikus.

Klebonas taip gi išpėjo tėvus, kad yra išsišokinti ir gautas sutikimas, jog lietuvių vaikams arba mokyklų mokiniai, kurie turi eiti pirmosios komunnijos, kur jie besimokyti (katalikų ar kitokiose mokyklose), jie gali eiti pirmosios komunnijos lietuvių parapijos bažnyčioje. Klebonas prašė tėvus pasirūpinti, kad visi lietuvių vaikai pirmosios išpažinties priimtų lietuvių parapijos bažnyčioje. (Tai yra labai gražu, nes ligšiol lietuvių vaikai neturėjo galimybės katekizotis lietuviškoje parapijoje).

Pagaliam, klebonas, dėkodamas op sol. E. Kardelienė už tai, kad ji bažnyčioje yra daug giedojusi (Atv. sekmadienį, ji, K. Smilgevičiaus palydima vargonais, giedojimo Mozarto „Aleluja“) ir primindamas, kad balandžio 21 dieną ji mini savo 20-ties metų scenos darbo sukaktuves (ir ruošia koncertą), savo iniciatyva paskelbė jos intencijai, balandžio 22 d., Šv. Mišias ir kvietė parapijiečius prisidėti.

KLB—LOKŲ POSĖDIS

nutarta daryti balandžio 13 dieną 8 valandą punktualiai ir visi nariai prašomi būtinai dalyvauti.

VILLESALIEČIŲ IR VERDUNIEČIŲ DĖMESIUI

Visi Ville Lasalle lietuviai namų ir turtų savininkai ir verduniečiai, kurie Ville Lasalle turi nuosavybes, prašomi atsilankyti į susirinkimą, kuris šaukiamas šį sekmadienį, balandžio 8 d., 6 val. 30 minučių.

LIETUVIAMS PROGA

Išnuomojamas šešių kambarių butas ir parduodami baldai labai prieinama kaina. Be to, skyrium parduodamas pianinas ir elektrinis šaldytuvas. Kreiptis po 6 val. vakaro: 3523 St. Urban Str., telefonas: BE 4710.

PIGIAI PARDUODU

gerame stovyje tris pavienes lovas su matracais, du medinius stalus, 4 kėdes, vaikišką lovę, šaldytuvą (ledais). Su žinoti telefonu: TU 8233.

D. L. K. VYTAUTO KLUBAS

šį šeštadienį, balandžio 7 d. 8 val. vakare, punktualiai

RENGIA

MARGUČIŲ VAKARIENĖ

SU ŠOKIAIS.

Už gražiausius margučius bus skiriamos premijos.

Visi maloniai kviečiami atsilankyti.

2161 St. Catharine St. E.

Klubo Valdyba.

SAVIVALDYBIŲ RINKI MAI VERDUNE IR VILLE LASALLE

Balandžio 2 dieną Montrealio dalyse Verdune ir Ville Lasalle buvo renkamos savivaldybės. Čia rinkimai yra cenziniai (nedemokratiniai), nes balsuoti turi teisę tik tie turto turėtojai. Verdune balsavo apie 60% turinčiųjų teisę balsuoti. Verduno majoru perrinktas buv. majoras Wilsonas. Seniuais išrinkti: R. Jeanneau, H. Poipier, J. Lareault, P. Joannette, J. Souliere, C. Guerin ir Ch. Desgroselliers. Ville Lasalle balsavo apie 70% turinčiųjų teisę balsuoti. Majoru perrinktas buv. majoras J. A. Leroux. Seniuais — aldermanais išrinkti: W. Bayne, A. Lefebvre, G. Herbert, W. Lapierre, A. Stinson ir B. Clement.

Rinkimai praėjo ne be tam tikrų incidentų. Verdune bu-

Naujai perrinktas Ville Lasalle, kame reziduoja „Nepriklausoma Lietuva“, majoras p. J. A. Leroux.

Ville Lasalle seniūnas p. A. Lafebvre.

Ville Lasalle seniūnas p. W. A. Bayne.

Pranešimai

KLB-nės DELHI APYLINKĖS NARIŲ SUSIRINKIMAS

KLB-nės Delhi Apylinkės LOK-tas š. m. balandžio mėn. 15 d., sekmadienį, 6 val. vakaro, Delhi miestyje, Main St., Lenkų salėje kviečia visuotinį narių susirinkimą.

Darbotvarkėje numatyta svarstyti aktualūs apylinkės reikalai. Be to, bus rinkimai LOK-to, Kontrolės Komisijos, parengimų komisijos ir apylinkės korespondento.

Visų narių dalyvavimas būtinas. Prašomi atvykti norintieji įstoti į apylinkę nariais ir svečiais. Prašoma nesivėluoti.

Delhi Apylinkės LOK-tas.

K. L. B-nės DELHI APYLINKĖS ŠOKIŲ VAKARAS

K. L. B-nės Delhi Apylinkė balandžio mėn. 14 d., šeštadienį, 7 val. vakaro, Delhi mieste

Į KLIENTUS IR BICIULIUS.

Lietuviškos apdraudos agentūros įsteigimo Montrealyje penkerių metų sukaktuvių proga noriu padėkoti visiems šios agentūros klientams ir draugams už jų pasitikėjimą ir remimą. Nuširdžiai dėkoju pp. A. Matuliu, Villasaliečiui, V. Kiškiui, J. Mačioniui, J. Staniuliui ir J. Bakanavičiui, verduniečiams, kurie netik patys pirmutinai apsidraudė šioje agentūroje, bet daug prisidėjo ir prie parėmimo šios agentūros lietuvių tarpe. Taipgi p. Leonui Giriniui, kuris daug pasidarbavo atvažiuosiuju tarpe. Ir daugeliui kitų, kurių dėl vietos stokos negali išvardinti pavardėmis, bet visiems, kurie yra prisidėję prie realizavimo stiprios lietuviškos apdraudos agentūros Montrealyje, tariau ačiū.

Penkeri praktikos darbo metai leido pilnai pažinti mūsų tautiečių opiuosius apdraudos reikalus ir didžiųjų apdraudos bendrovių interesus. Kiekvienas apsidraudęs ne tik nori, bet ir turi būti visai tikras, kad dėl savo turto, atiduoto savo lietuviškos apdraudos agentūros apsaugon jis nelaimės atveju, būtų užtikrintas. Tik turint visų tautiečių suburtą pasitikėjimą, čia sekasi daug sklandžiau atstovauti ir ginti interesus apdraudos bendrovėse. Agentūroje yra žinoma, kad dalis mūsų tautiečių dėl nepilno išsiaiškinimo su svetimtau-

lyje, Main St., Lenkų salėje ruošia šokių vakarą.

Šokiams grieš puikus Delhi lenkų orkestras. Veiks silpnų ir stiprių gėrimų bufetas. Be to, bus visokių pajavairinimų.

Maloniai kviečiami visi vietos ir artimų bei tolimų lietuvių lietuvių atsilankyti ir jau kiai praleisti šeštadienio vakarą. Jieškantieji darbo pas tabako augintojus ir jo siūlančiai čia ras geriausią progą su sėkimi.

Š. m. kovo mėn. 18 d., lietuviškų pamaldų metu Delhi miestyje buvo paskelbta, kad šokių vakaras įvyks š. m. balandžio mėn. 8 d. toje pačioje vietoje. Dėl techninių kliūčių šokių vakaras tuo laiku įvykti negalėjo. Už tą malonai atsiprašome.

Apyl. Parengimų Komisija.

TORONTO

DEL LIETUVISKOS RADIO VALANDOS IŠ TORONTO

Jau kelintą šeštadienio popietį girdime lietuvišką radio valandą iš Toronto per St. Catharines bangą 620. Šią iniciatyvą mūsų visuomenė sutiko su džiaugsmu, kad ir mes, galų gale, kaip ir kitos Kanadoje gyvenančios tautybės, turime radio programą, galėsime sava kalba pasiklausyti mus liečiančių aktualijų Tėvynės vadavimo reikalu, mūsų meno, pasaulinės politikos žinių ir tt. Atrodo, kad visos mūsų grupės: inkai, kratai, istai ir kiti, išskyrus Maskvai ištikimus, šiuo reikalu yra vienos nuomonės, kad lietuviška radio valanda yra būtina, kad

ji yra visais atvejais globotina ir remtina. Todėl pageidaujama, kad ta radio valanda nebūtų panaudota kokios nors vienos grupės ar politinės partijos interesams, bet kad tarnautų bendram mūsų tautos reikalui. Iš to išeina visi mūsų tautiečiai ir turime vienodą teisę dėl tos valandos ir pasakyti, kad ji būtų kuo racionaliau išnaudota ir kad būtų paruošiama kuo tinkamesnė programa, kuri nagrinėtų gyvybiškai svarbius tautos reikalus ir meno atžvilgiu, kiek aplinkybės leidžia, kad pasižymėtų kuo aukštesniame lygyje.

Tačiau ar programos paruošimas ir jos išpildymas visuomenės troškimus patiesina? Deja, ne!

Pirmiausia mūsų visuomenę pykina ir jos tautinę ambiciją pažeidžia tas faktas, kad prieš pradedant programą, nepasakoma, kad tai yra lietuvių programa, bet pasakoma, kad yra naujų kanadiečių programa. O naujų kanadiečių Kanadoje jau yra daug: lenkų, ukrainiečių, latvių, estų ir tt. Taigi čia nukentima mūsų tautos populiarumo bei propagandos reikalus kanadiečių ir svetimačių aktyve. Ateityje tas reikalas turėtų būti atitaisytas.

Antra, pati programa paruošiama nekuropščiai, atrodo, greitomis, todėl ryškūs jos skystumas ir dažnokai yra didelės pauzės tarp vieno ir kito programos punkto. Atseit, nesiskaitoma su laiku, nors jis brangiai patiemis iniciatoriams kainuoja. Savaitinė politinių įvykių apžvalga visuomenę patenkina.

Meninė dalis gerokai šlubuoja: labai neįvairi, atrodo, neturima kuo užpildyti. Kiek vieną šeštadienį kartojama tas pats ir, išskyrus įdainuotus plokšteles Amerikos lietuvių tės Kaskas ir Argentinos Cecilijos choro, daugiau nieko ne duodama. Visuomenė pasigenda mūsų meno „deimanių“ iš tremties, kaip pp. Kardelienės, Radzevičiūtės, Baranauskos ir kitų. Šie menininkai yra ypač mūsų visuomenės mėgiami, ir ji norėtų juos išgirsti. Neabejojama, kad aukščiau pa minėtų dainininkų jau yra įdainuotų plokštelių ir šiame žemyne.

Trečia, noriu pasisakyti ir dėl paties programos pranešėjo.

Nepriklausomajam Lietuvoj rašyti pranešėjui būdavo statomi dideli reikalavimai. Jis ne tik turėjo mokėti svetimų kalbų, kad reikalui esant tinkamia galėtų ištrasti svetimos kalbos žodžius, bet iš jo buvo reikalaujama, kad būtų išsimokslinęs ir turėtų gražų balso tembrą. Čia gi tu reikalavimų nors griežtai ir negalima statyti, vis dėlto šia linkme stengtis reikėtų. Be abejo, čia tiktų Inčiūrų, Railų ar Steponavičių, kurie Lietuvoje pasižymėdavo kaip radio pranešėjai savo gražiu blaso tembru gal ir nesurasime, vis dėlto, jeigu pajieškotume, gal ka panašaus ir atrastume. O dabar tasis radio pranešėjas gal ir yra išsimokslinęs, tačiau gražiu balsu Dievo neapdovano tas.

Kai kuriuos punktus pranešėdama dažnai mikičioja, atordo, neturi pasirašęs, bet tiesiog nevikiškai improvizuoja. Tokiu būdu, dažnai atskirų žodžių sakinyje derinimą iš kar to nepataiko.

Tikios, visuomenės pageidavimai bus tinkamai įvertinti ir ateityje šie trūkumai, kiek leis galimybės, bus pašalinti.

S. Gys.

„VERSLO“ S-GOS

visuotinis narių susirinkimas įvyksta balandžio 15 d., 3 val. p. p. ukrainiečių salėje, IV a., 404 Bathurst Str.

Dienotvarkėje: valdomųjų organų perrinkimas ir kt. aktualūs klausimai.

Kviečiami visi nariai ir svečiai atsilankyti. Valdyba.

AUKOJO „NL“.

L. Pečiulis, St. John, N. 3. 6,00
K. Tolys, Rodney, Ont. 0,75
L. Mieliaskaitė, Alderwood, Ont. 1,50
Vl. Jaškevičius, Broks, Alta 3,15
A. Rudokas, Tillsonburg, Ont. 1,00
E. Palčauskienė, Hamilton, Ont. 1,00
J. Bugailiškis, Copestown, Ont. 1,00
K. Bridžius, Pickle Crow, Ont. 1,00
J. Tumosas, Toronto, Ont. 1,00
D. C. Naginskas, Westcott, Alta 1,00
Nuosirdus ačiū. NL.

PASKUTINIAME KLB - LOKŲ POSĖDYJE

be kitų reikalų buvo svarstomas Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos prašymas perimti aukų Vasario 16 gimnazijai (tremtyje) rinkimą ir tvarkymą.

Apsvarstęs klausimą, KLB-LOKas nutarė kviešti tautiečius aukomis palaikyti tremtinių gimnaziją, bet techniską aukų rinkimą ir persiuntimo darbą prašyti ir toliau vykdyti MLBD-jos, pažymint, kad aukos Vasario 16 gimnazijai nėra aukos Mažosios Lietuvos reikalams. Todėl tautiečiai prašomi Mažajai Lietuvai aukoti savo ruožtu, o gimnazijai savo ruožtu.

LAIMĖ — NELAIMĖJE.

Nedidelė St. Catharines kolonija Vasario 16d. buvo pasirošus minėti vasario 25 d. Tai diena išsinuomavo erdvią ukrainiečių salę, pasikvietė iš Buffalo solistus ir jau baigė repetuoti Gustačio 1 v. vaizdelį „Sekminių Vainikas“.

Įvyko nelaimė: solistus ir kelis vaidintojus aplankė negailestinga influencijos epidemija. Atrodė, kad teks pasitenkinti susirinkimu bei paskaitėle, arba visiškai nuo minėjimo atsisakyti.

Tačiau energingo St. Catharines klebono Tėvo Juvenalio Liaubos O. F. M. ir Apylinkės Komiteto pirmininko P. Šukio pastangomis iš Toronto atvyko solistai ir iš Hamiltono prelegentas. Tuo būdu ir mažoje kolonijoje turėjome progą išgirsti visur laukiamus solistus.

Vasario 25 d. pamaldas lietuvių koplytėlėje laikė ir pamokslą pasakė Tėvas Juvenalis Liauba O. F. M.

17 val. ukrainiečių salėje buvo iškilmingas aktas.

Prelegentas iš Hamiltono Ant. Ruzgys išsamiai nušvietė mūsų istoriją ir dabartinę politinę padėtį.

Meninę dalį pradėjo mažytė deklamatorė Dalytė Palojanskaitė. Po to giedojė sol. Br. Marijošius. Op. sol. Pr. Radzevičiūtė padainavo Kačėnausko „Mano Gimtinė“, Thoma „Ar žinai šalį tą“ ir Tallat-Kelpšos „Mano sielov“.

Solistams akompanavo Danutė Rautens.

Minėjimo metu buvo pradėtas vajas Tautos Fondui. Jau surinkta 130 dol.

Tai gi nelaimėje — laimė. Dalyvis.